

A Föld kialakulása.

Big-Bang - Összefogás („BB”)
16 - 20 milliárd éve.

BB utan $10^{-35} - 10^{-32}$ s-al: E felváladulás

3 percenél BB utan: $T < 1$ milliárd $^{\circ}\text{K}$
80% H 20% He

Pár percenél mielőbb: T csökken
elektromágneses kialakul
↓

ATOMOK

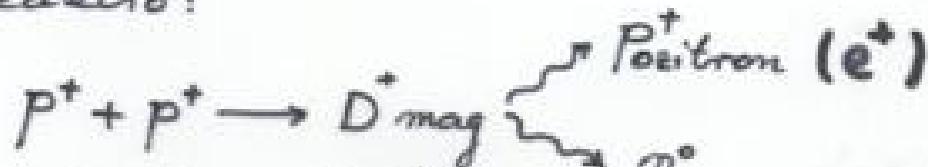
1-2 milliárd év: Szuperhalmazok
↓

GALAXIOSOK, CSILLAGOK

CSILLAGOK ÉLETE:

- anyagcsugorodás,
- T növekedés,
- magfázis belindulás. [ionizált állapot]

pp reakció:

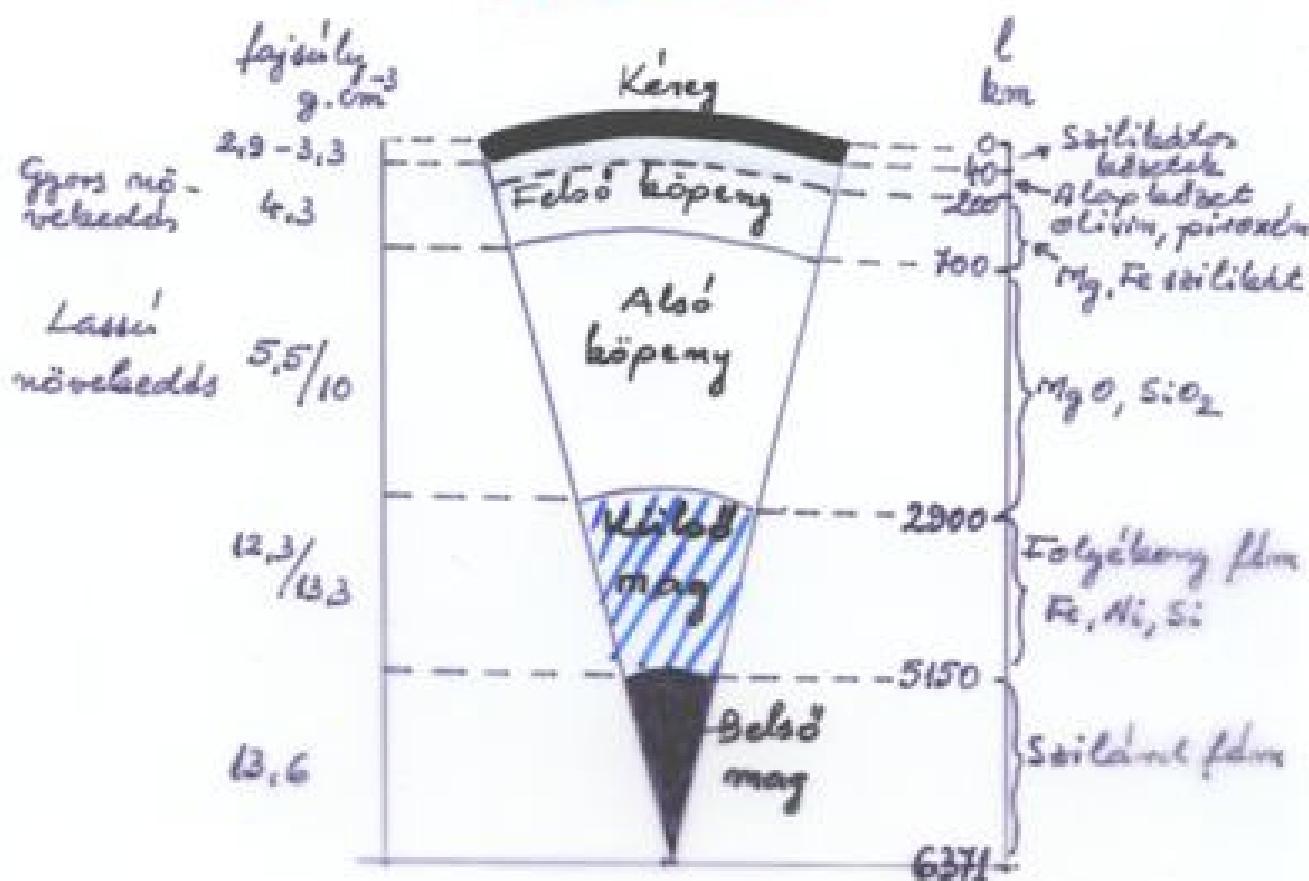
$$E = m \cdot c^2$$

Környezeti kémia:

- a környezetben található termések és szennyezőanyagjainak szerepeit a tudomány fogalmakkal leírja: kölcsönhatások, átalakulások, megrövidek és környezetkörbe gyakorolt hatásainak az erőteljes módon való leírása.

"Összehengés": „Big-bang”

H, D, He

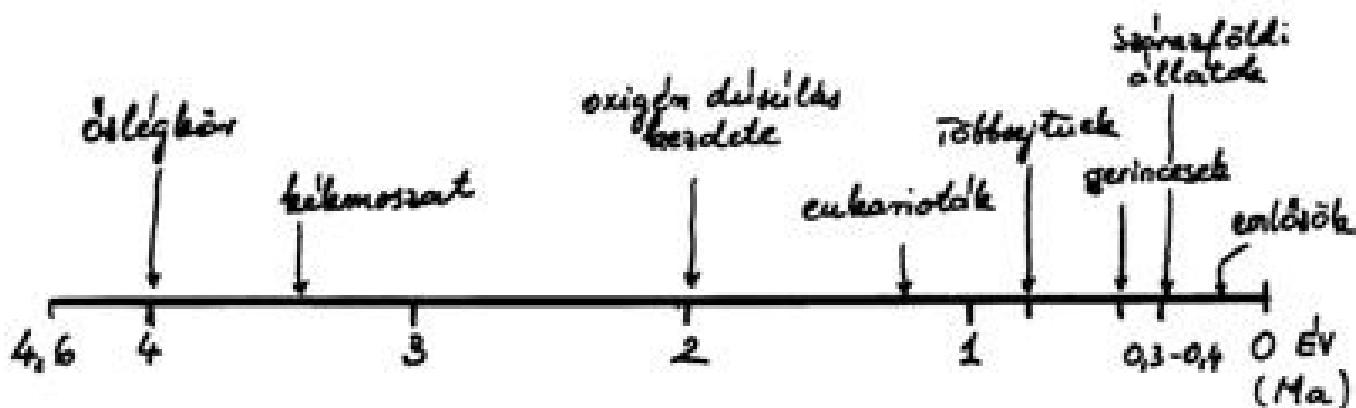

- a. Atmoszféra
- b. Hidroszféra
- c. Geoszféra
- d. Antroposzféra (előtér)

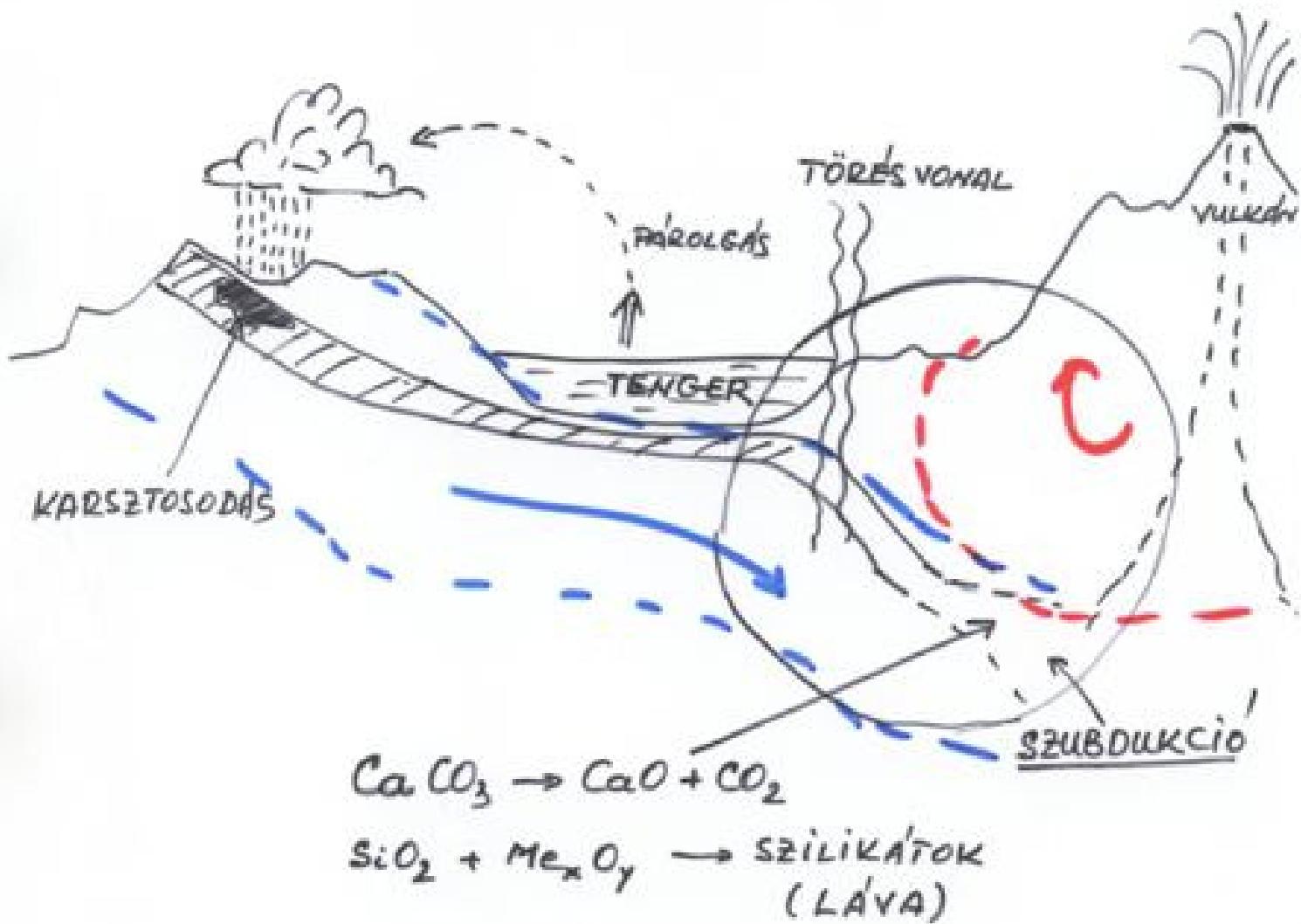
H_2 , H_2O , CO_2 , CO , CH_4 , NH_3 , H_2S , SO_2 , He

~ 4,4 milliárd év: ~ 75% CO_2
                                   10% N_2
                                   15% H_2O

$CO_2 \rightarrow O_2$ Szen szerepe

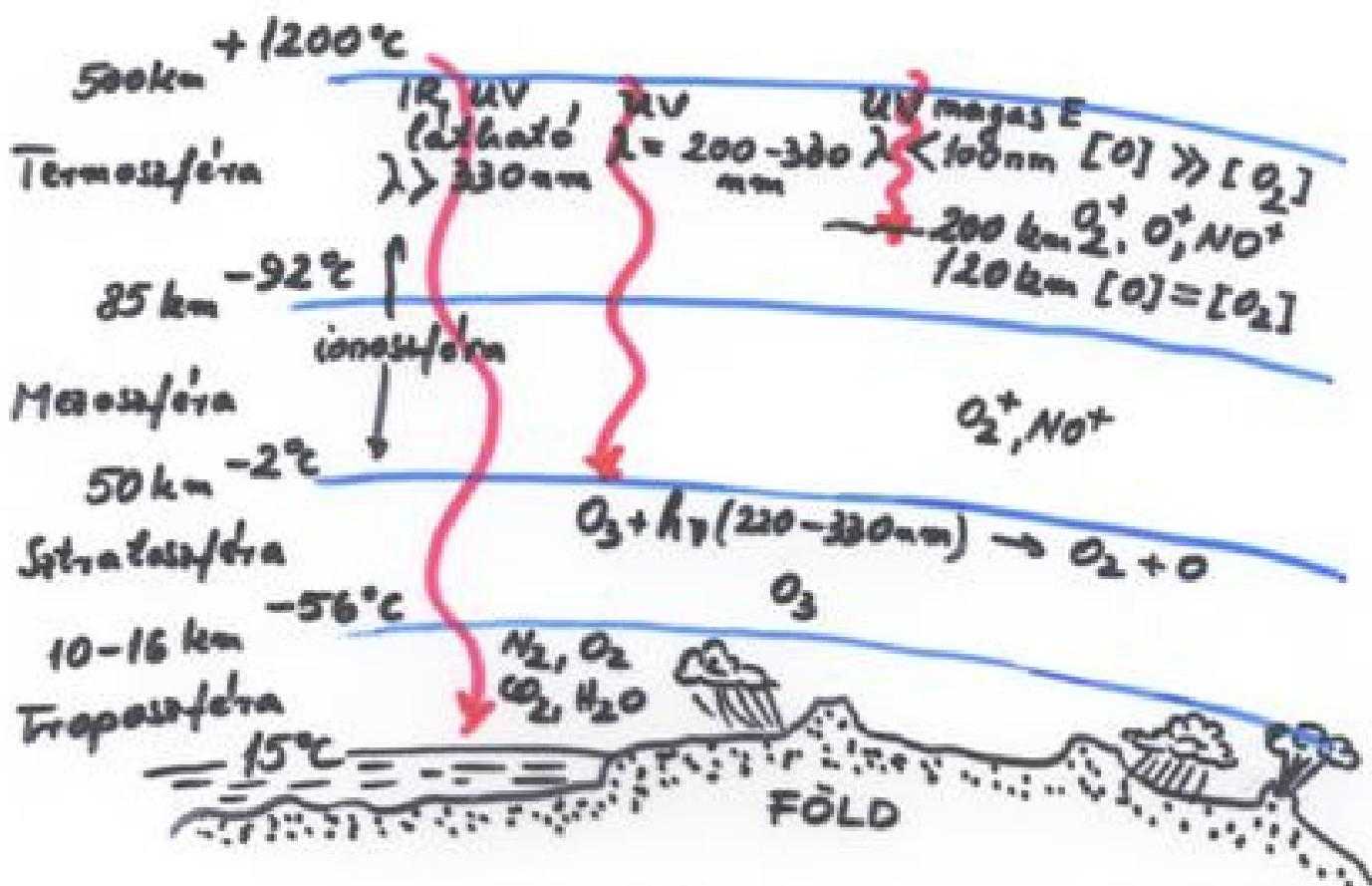

GAIA elmélet: Lovelock (1979)

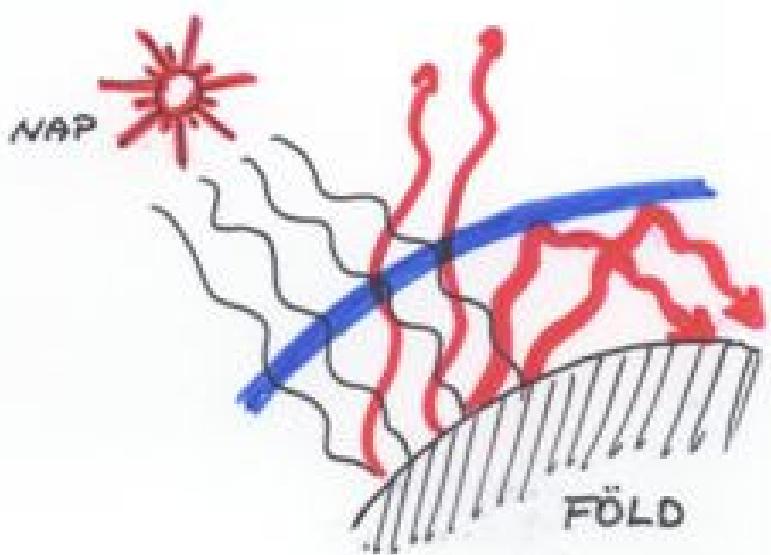
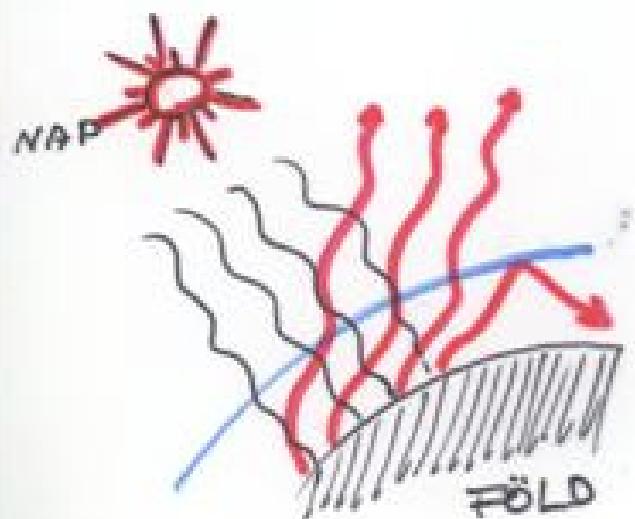
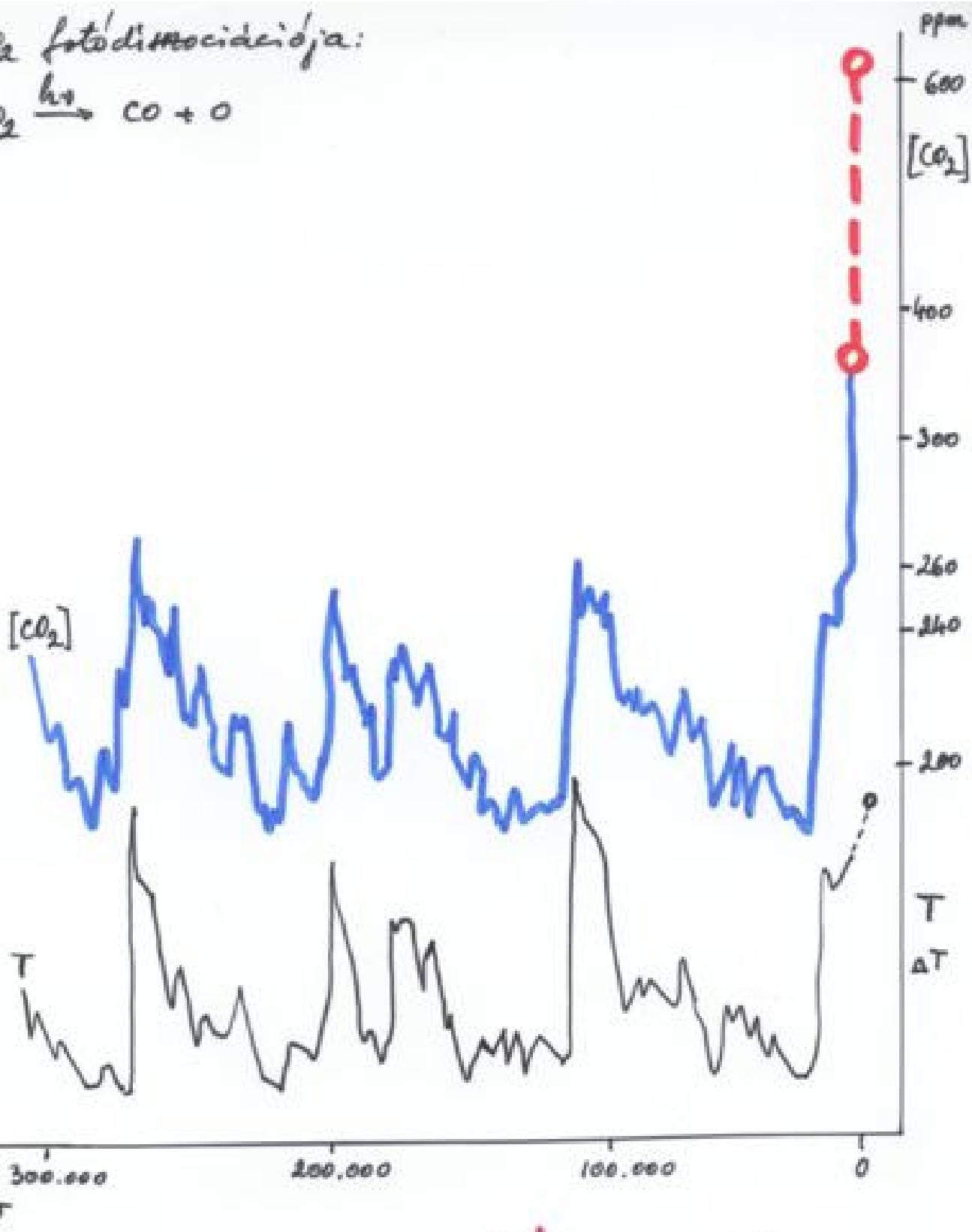

72

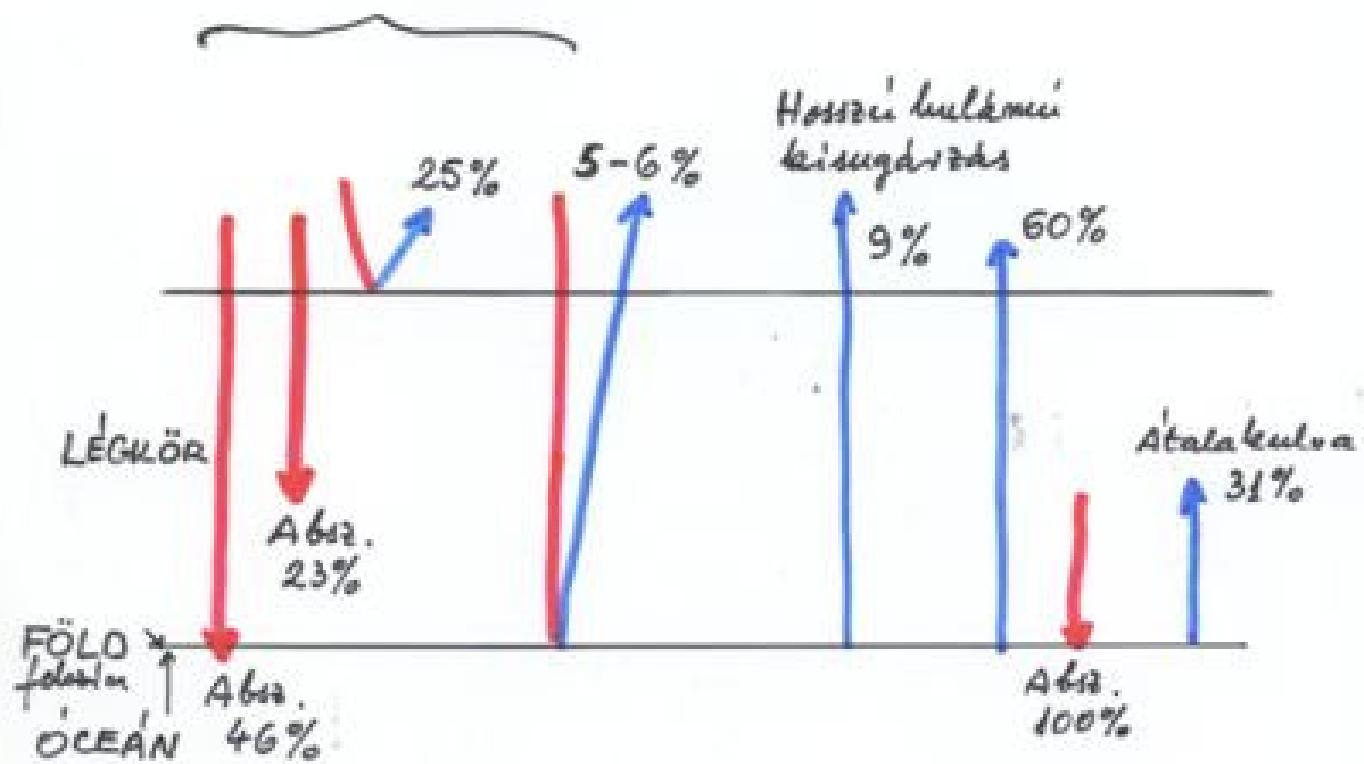
	%	Tattdrøddm. idt, dv $\sim 10^6$
N_2	78,09	
O_2	20,95	6×10^3
Ar	0,93	
CO_2	0,036	4 - 5
Ne	18 ppm	
He	5,2 ppm	10^7
CH_4	1,7 ppm	7 - 8
H_2	0,5 ppm	3 - 4
H_2O	0,5 - 4 %	$\sim 10 \text{ map}$
$\bar{M}_w = 28,966$		

CO_2 fotodissociációja:

Beeső Napenergia

ALBEDÓ

FÖLD : ~ 0,3 (átlagos érték)

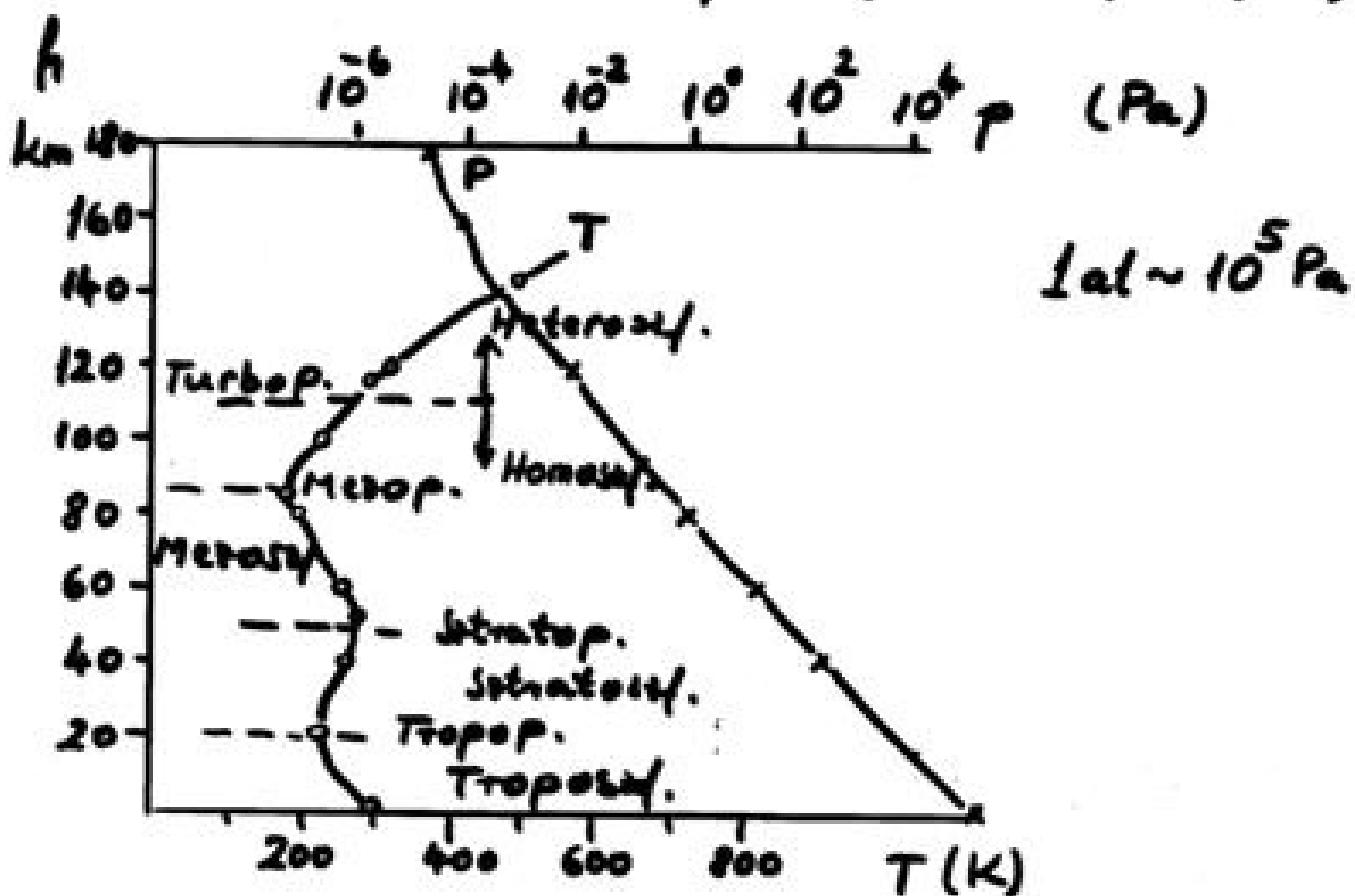
FELHÖK : ~ 0,5 + 1,2

ÓCEÁN : ~ 0,1

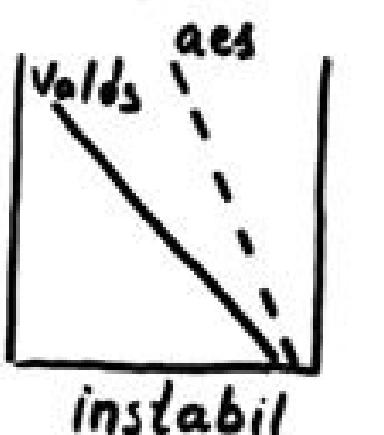
Föld felülről ~ 301 watt/m² energiafluxus dör.
~ 342 J.s⁻¹.m⁻²

2.

$$E = 1.34 \cdot 10^3 \text{ Watt/m}^2 (\sim 100 \text{ kJ/m}^2/\text{s})$$

Adiabatikus Esőmű Sebesség : (aes)

instabil

stabil

60 - 250 km : ionoszféra

60 - 90 km no fotoionizálódása

90 - 120 O_2 - - -120 - 160 O_2, N_2 ionizálódás, vegyi +.

160 - 250 fitikai folyamatok.

LA

KK

Homosfera : 85 - 95 km magasságig

Heterosfera :

- 90 + 120 km N reáleg

O_2 fotodissociációja

120 - 1100 km O reáleg. Atomokban

1100 - 3200 km He reáleg

> 3200 km H. korona

60 - 250 km között : ionosfera (rádió-
↓ hullám visszaverő) fotonálás

60 - 90 km. NO fotonálásba

90 - 120 km. O_2 fotonálásba

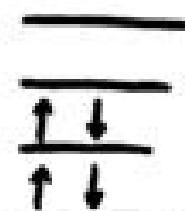
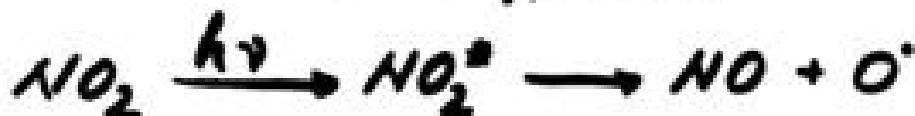
120 - 160 km. O_2 , N_2 ionálás, vagy folgásba

160 - 250 km. fizikai folgásba

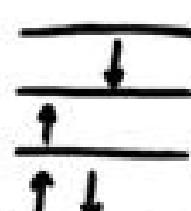

Szabad gyökök.

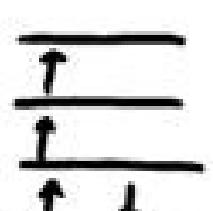
72

Alop a'.

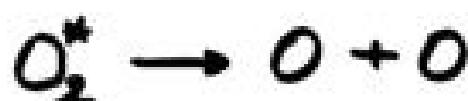

Singlet

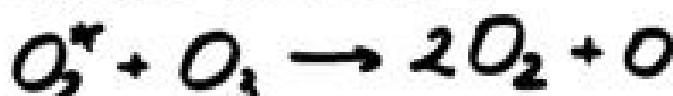

Triplet

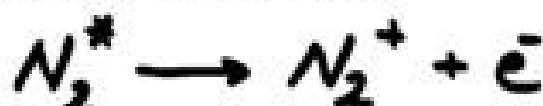
1. Fotodissociáció:

2. Direkt reakció:

3. Fotionizáció:

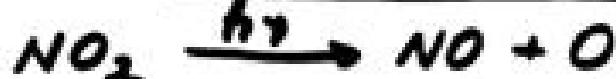
4. Intramolekuláris átreakciók:

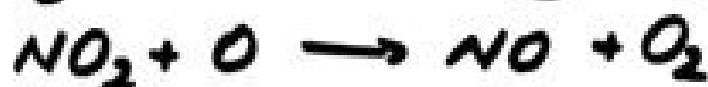
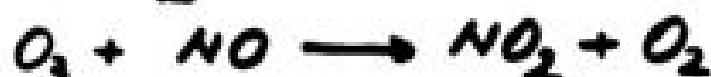
2-nitrobenzaldehid

2-nitrobenzoev

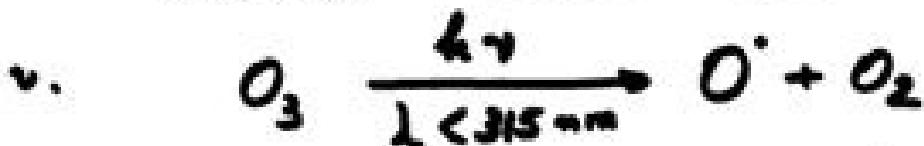
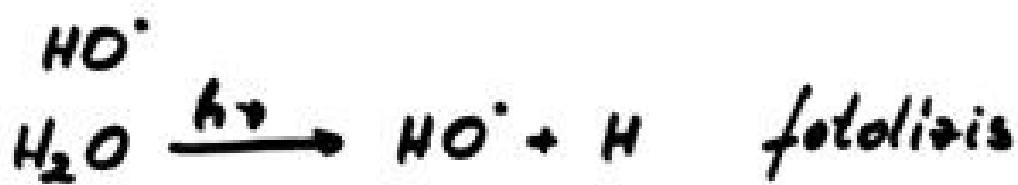
Láncreakciók

szmogkep-
zódés

Freonok.

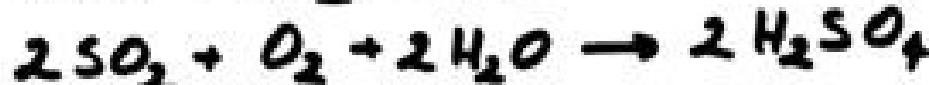
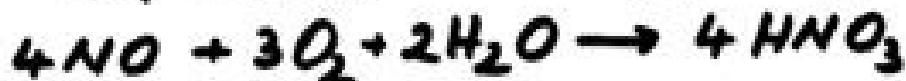
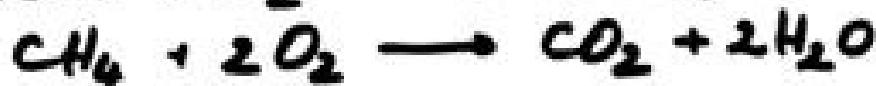
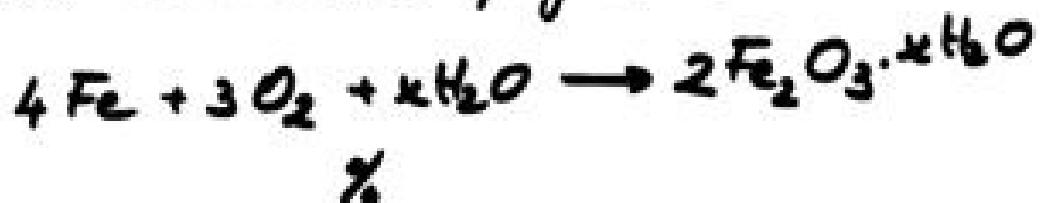
- elszávolítása:

$$c_{\text{HO}^\cdot} = 2 \cdot 10^5 - 10^6 \text{ HO}^\cdot/\text{cm}^3 \quad (\text{Troposz})$$

Légbör oxiddációi folyamatai:

[Több lépésben játszódnak le]

Eredő pH ~ 5,6

EU nélk. pH ~ 4,2 - 4,8

Al^{3+}

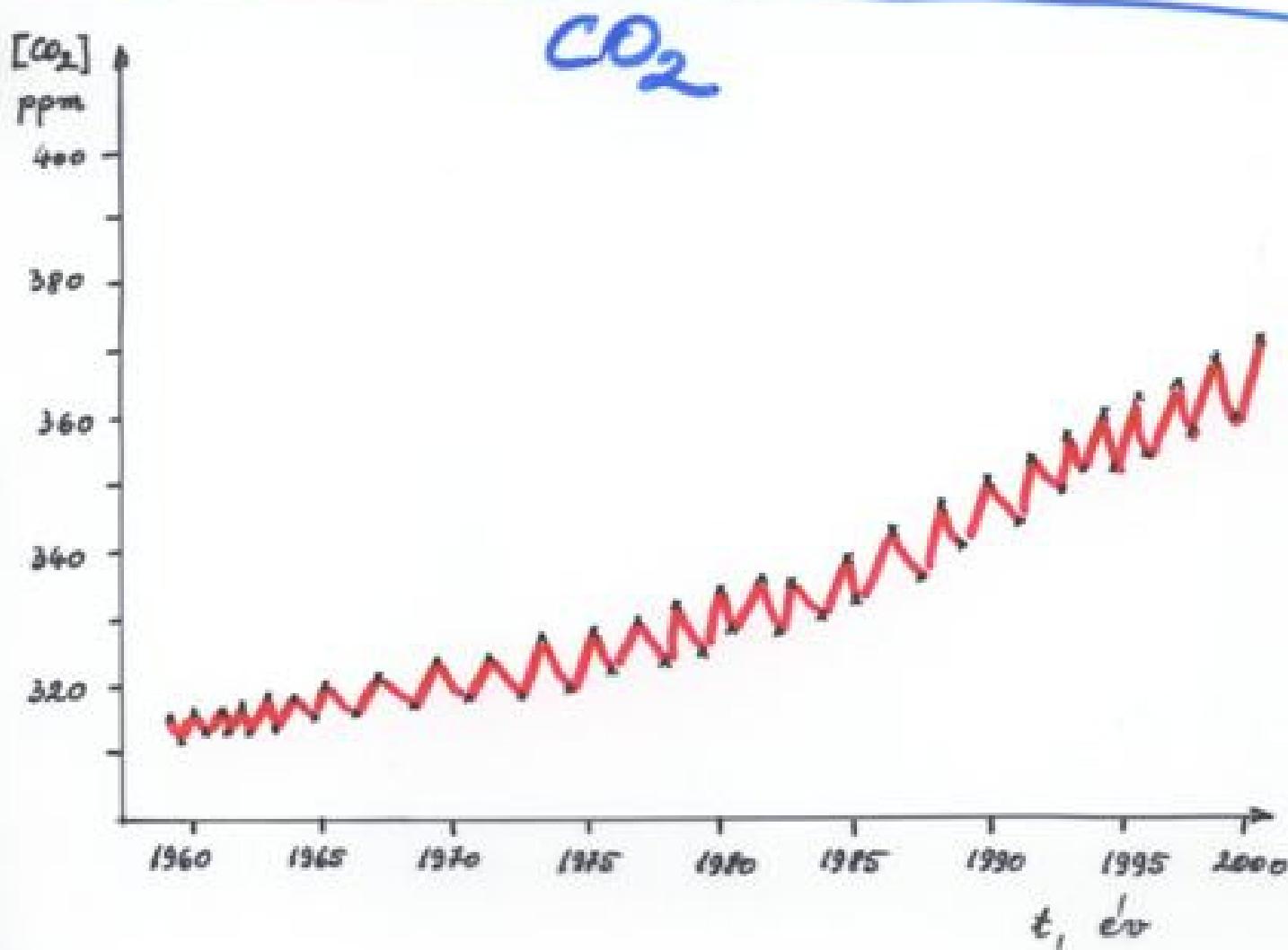
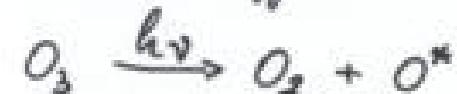
Ózon lebonlását katalizáló szennyezők:

- NO, NO₂, HO, HO[•], ClO, Cl, Br.
- fémoxid és más felületek (szilárdak)

Ózon fiziológiai hatása:

- nyálkahártya irritáció
- 0,3 ppm -nél tüdőbetegségek

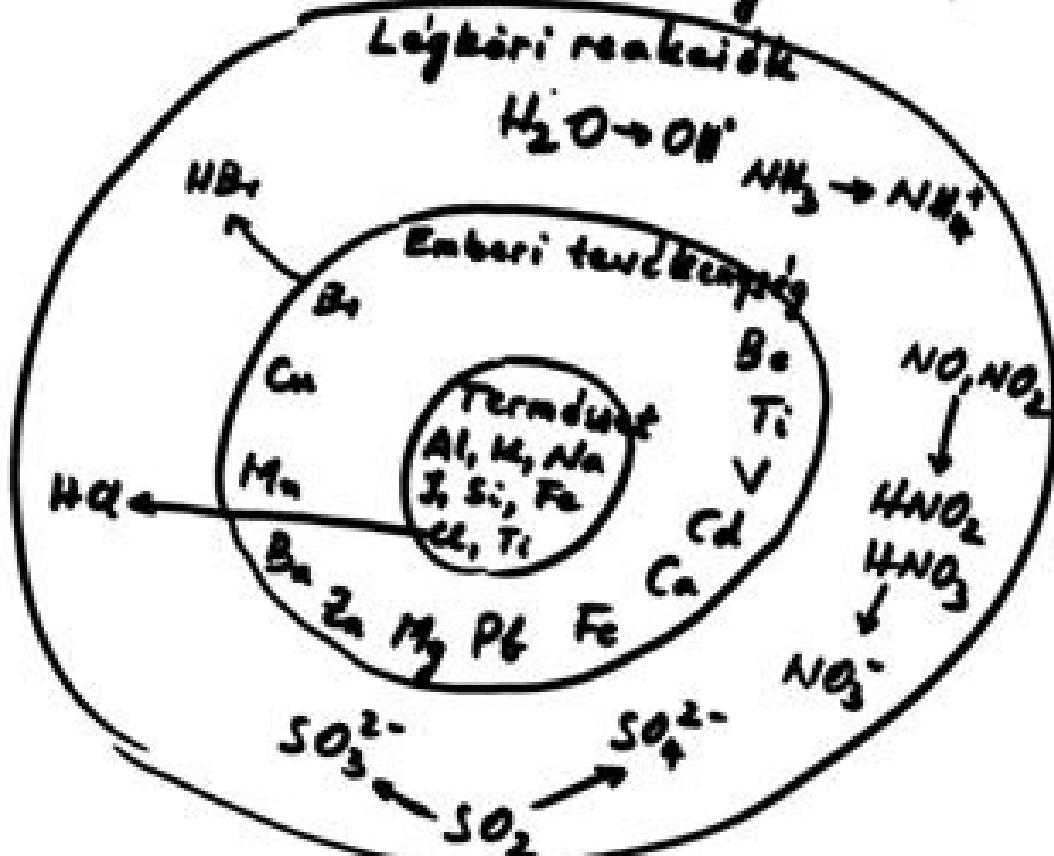
Nappali-éjjeli ciklusok.

6.

Rézszegletek a léghárban.

5/2

Szeneszerő anyagok forrásai:

Al, Fe, Ca, Si - talaj, erődök, szén égetés

C - lemezbenyomás égetés. Nagy fajlagos S ($600 - 1000 \text{ m}^2/\text{g}$). Adsorbeszkedések, katalitikus reakciókban.

Na, Cl - tengernyi aerosol, PVC égetés....

St, Se - szénégetés, hulladék égetés

V - körösládi (Venezuela)

Hg - bázison

Pb, Pd, Cd - ólmoszott bontás, bányai par-

Lebegő halmi, fémoxidok

Radioaktív anyagok. (Uranium)

Kozmikus sugárás hatására
*Be, ^{14}C , ^{23}Al , ^{3}H , ^{22}Na , ^{22}P .

PAH : benzpirrol

Rabbelts.

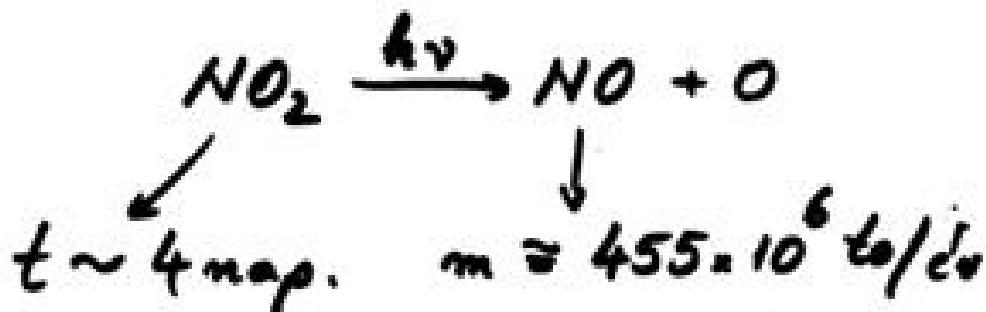
GÁZ HALMAZÁLLAPOTI SZEMMÝÉBÖK.

N tartalmú szemmýébök,

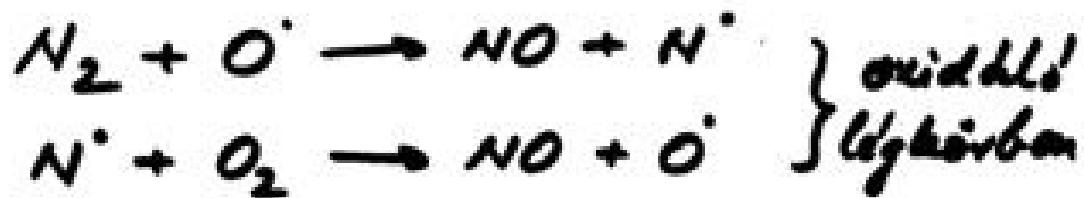

Üzemanyag eljárás (motorok) és ipar.
(Vízkiszállítás, NH₃-feld.)

$$\text{UV} : \lambda = 398 \text{ nm.}$$

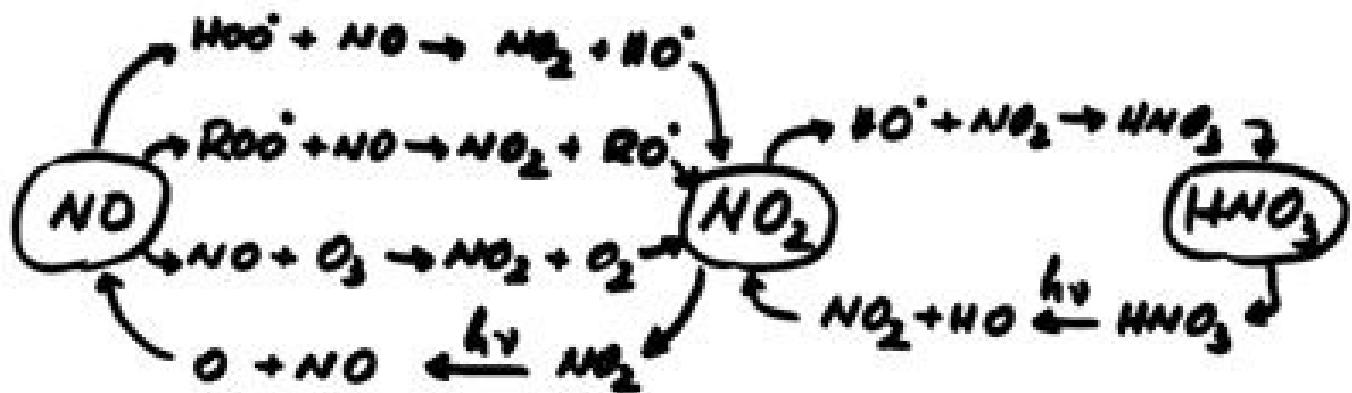

Kellettességek :

Szintetizáció:

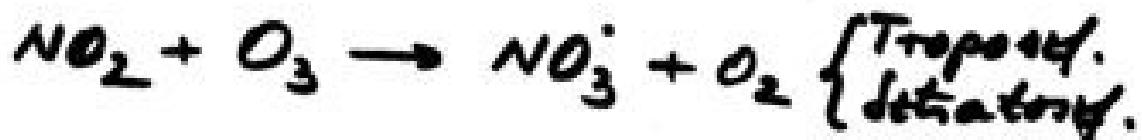

$\text{ROO}^{\cdot}$ serves peroxy group
(pt $\text{CH}_3\text{OO}^{\cdot}$ melli peroxy)
 CH_4 -ből

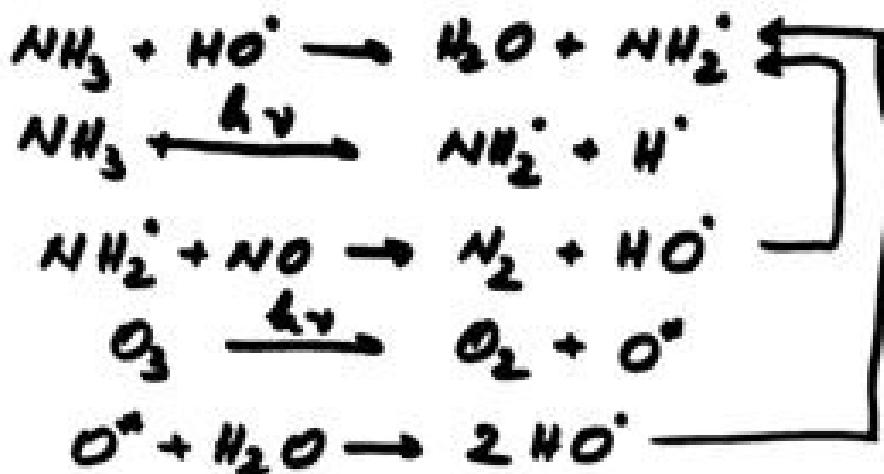
NO_2 melegedő hatás:

50 - 100 ppm pár perc → óra $\Rightarrow$ 6-8 holt
150 - 200 ppm 3-5 holt rejtélyes lehet.

NH_3 → biológiai
→ ipari (karbamid,
 $m \sim 3,5 - 5,5 \cdot 10^6 \text{ t/év}$ HNO_3)
 $t \sim 7 \text{ nap}$

Sekundärreaktion:

S meningeök

 SO_x , H_2S , CS_2 , H_2SO_x : ipar, lange

	S %
Stein	0,2 - 7
Gestein	0,5 - 4
Kohle	1,5 - 2,5
Bentonit	$\sim 0,1$
Fa, molsch	$< 10^{-4}$

	%	Erodat
H_2S	46	Icedm (anaerob)
SO_2	33,2	(93% - n E-folke)
SO_3	20,7	

$$m_{SO_2} = 132 \cdot 10^6 \text{ t}/\text{a} \quad (\text{emissionsv.})$$

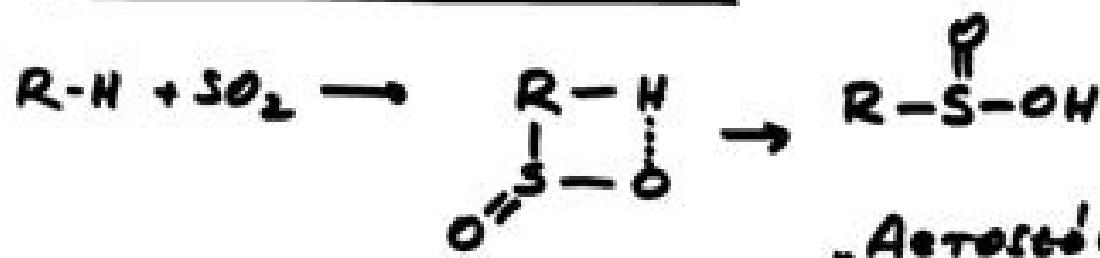
1860 - 1965 köstökk. $\times 20$!!

Tirol Lungöden $[SO_2] \sim 0,25 \mu\text{g}/\text{m}^3$

10.

5/8

a. Fotókatalízis +. (fotolítio)

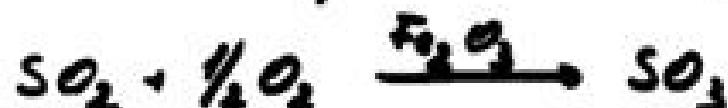

b. Szabadgyökökkel:

(HO[·] alkoholitikus)

c. Oxidáció: fém oxikid felületein

Visszal $\phi = 0,1 - 1 \mu m$ aerosol két.

↓

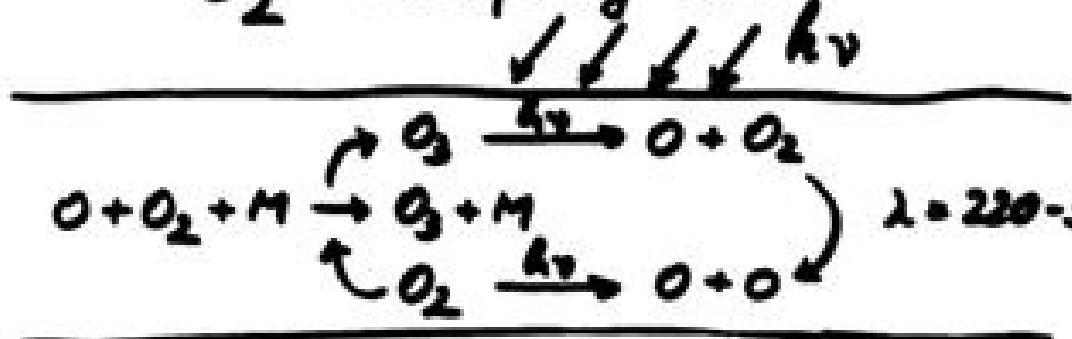
- fémek korrozióján

- meitmélik műalkánya,

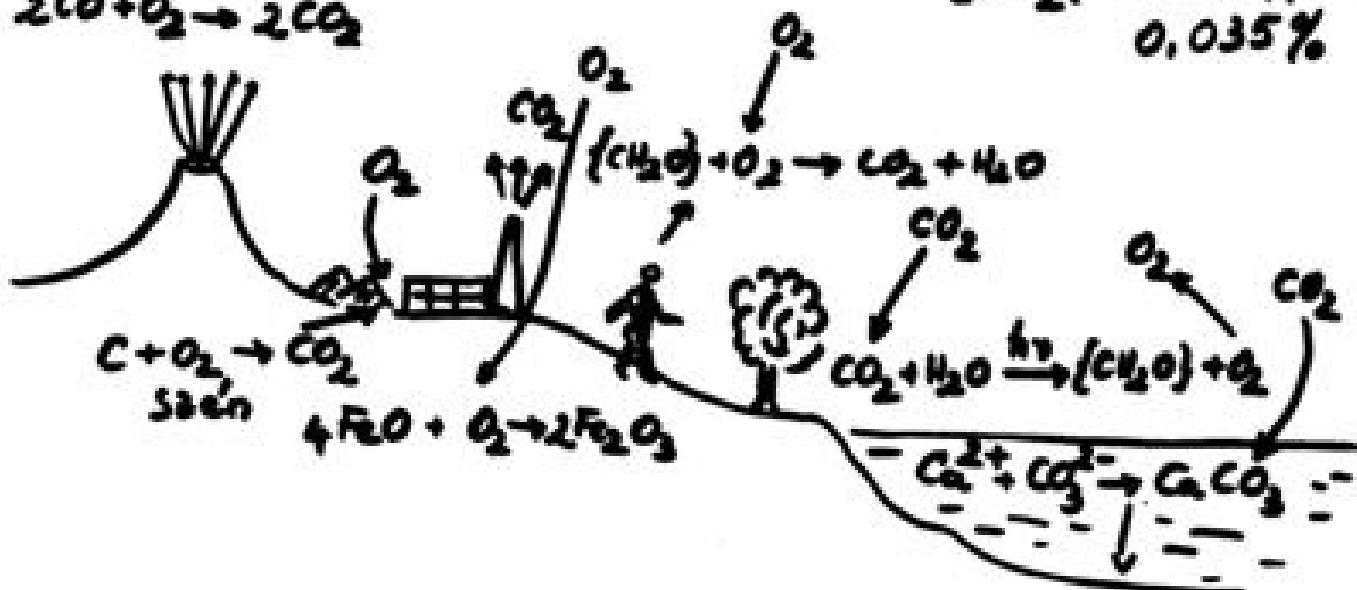

5.
(*) O_2 bär förgasas

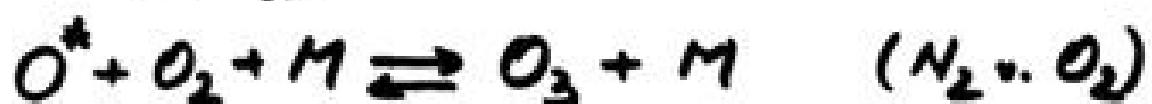
72

$[CO_2] \sim 350 \text{ ppm}$
 $0,035\%$

 $- O_3 -$

Ketekanade:

25-30 km : 10 ppm

UV sugdrödet (220-320 nm) mycket
↓ $H\delta$ ~50 km T max.

Halogéneidemass'erk.

Stildad: Na Cl - Lenga
Na Cl_x - spars

Gd & Styrverket: Cl₂, HCl, HF

- Sevres 1. oldöversta
  - kuitofolyadikot
(Freonok)
  - miangag monomér.
(vinylchlorid, HC)
  - redöversta, HCN
-

DU - DOBSON eggooj

1 DU = 0,01 mm O₃ röleg.

Fremontas NO_x dimediatára.

O₃ röleg (astványos) = 300-350 DU

1970-1984 øst. (tavas) ~ 175 DU

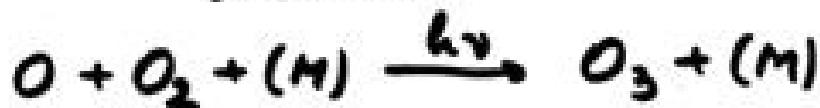
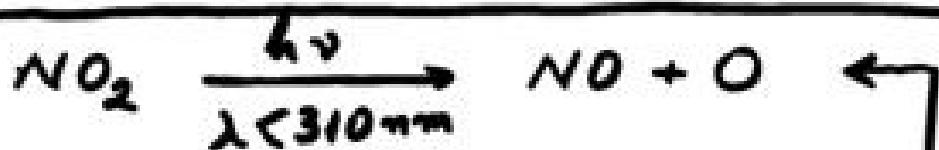
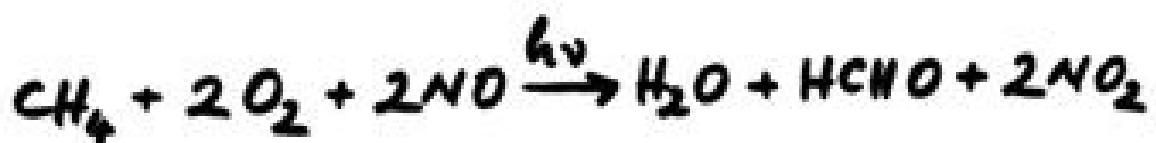
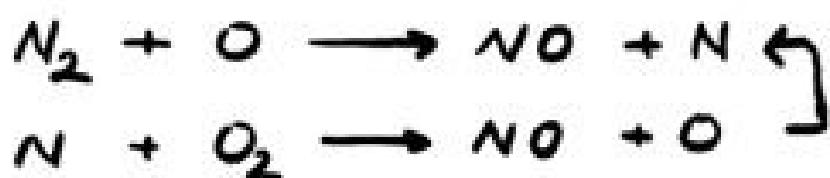
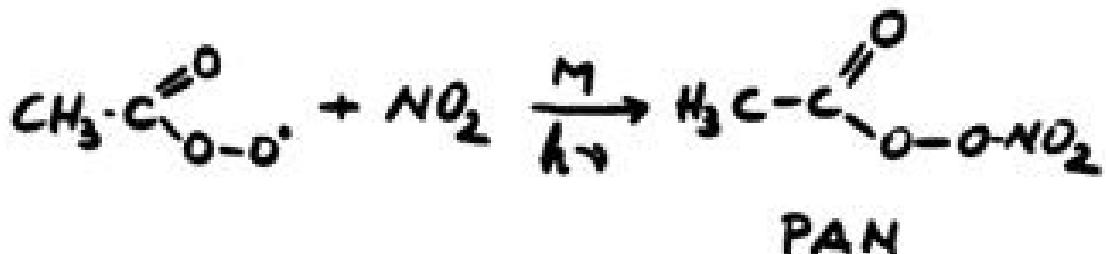
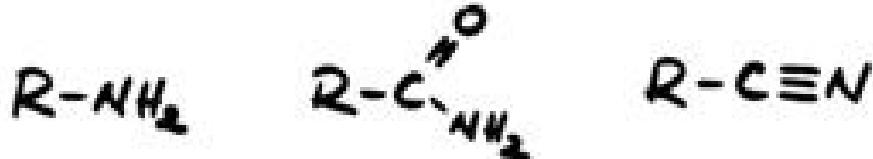
1987 oøjt. Montreal } Protokoll
1990 jun. London } Protokoll

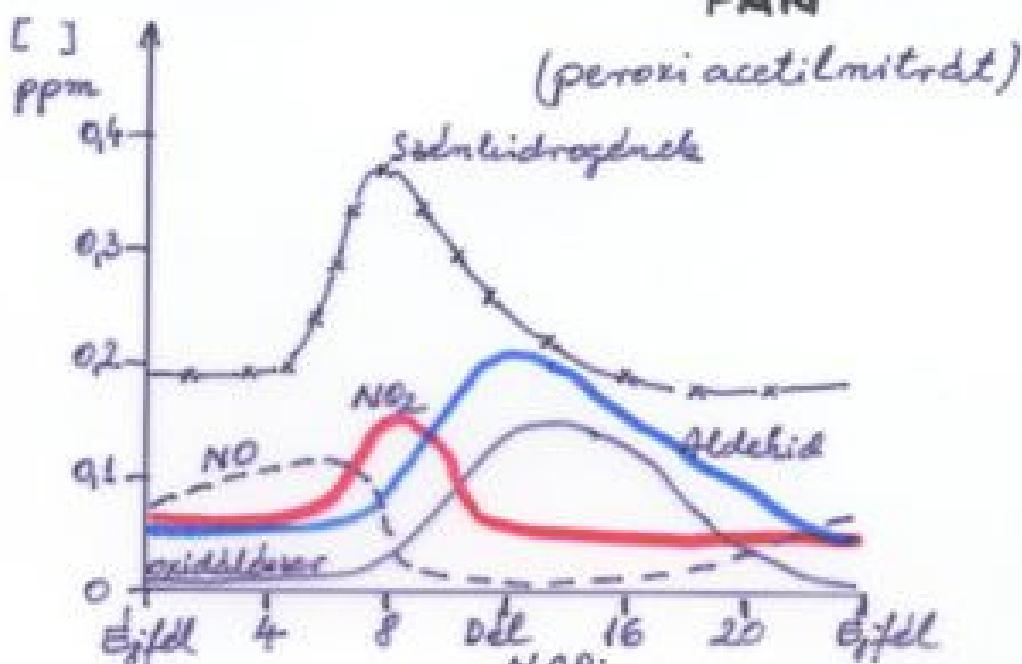
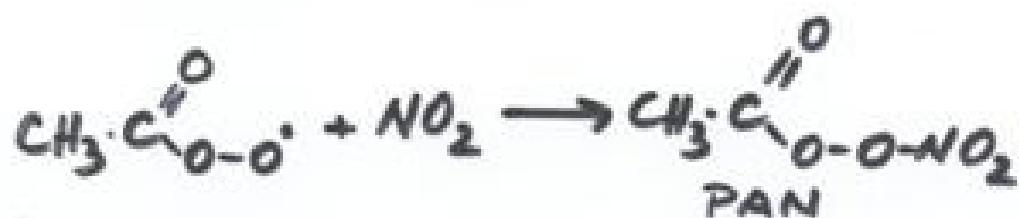
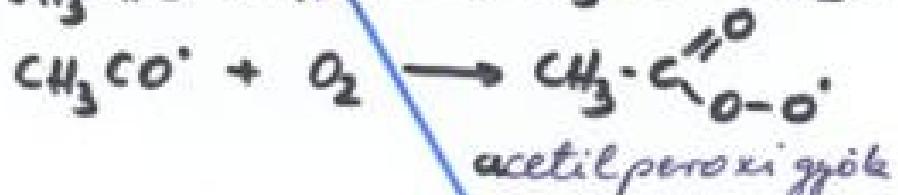
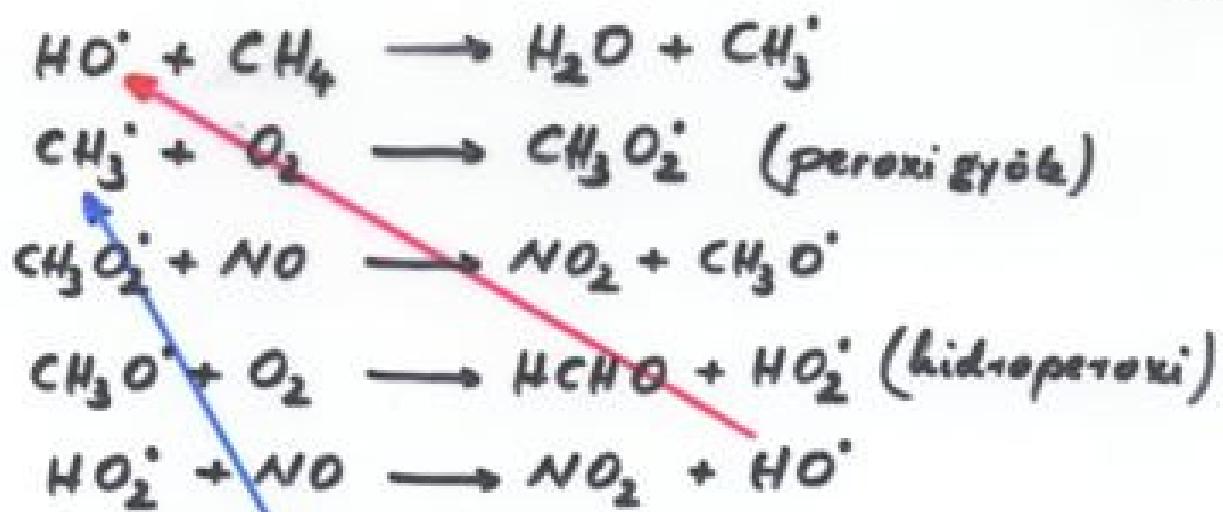
2000-ig a Fremontat kiirányíth

2005-ig a CCl₄, CHCl

70 állam ratifikálta

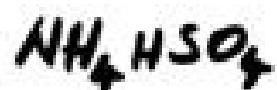
12

D₂

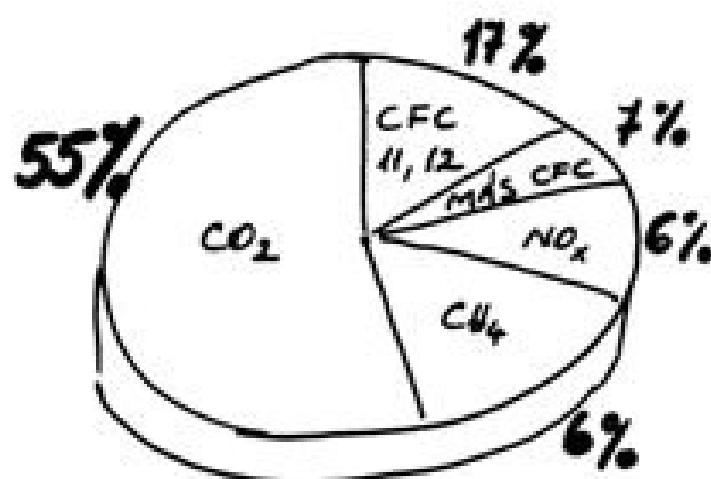
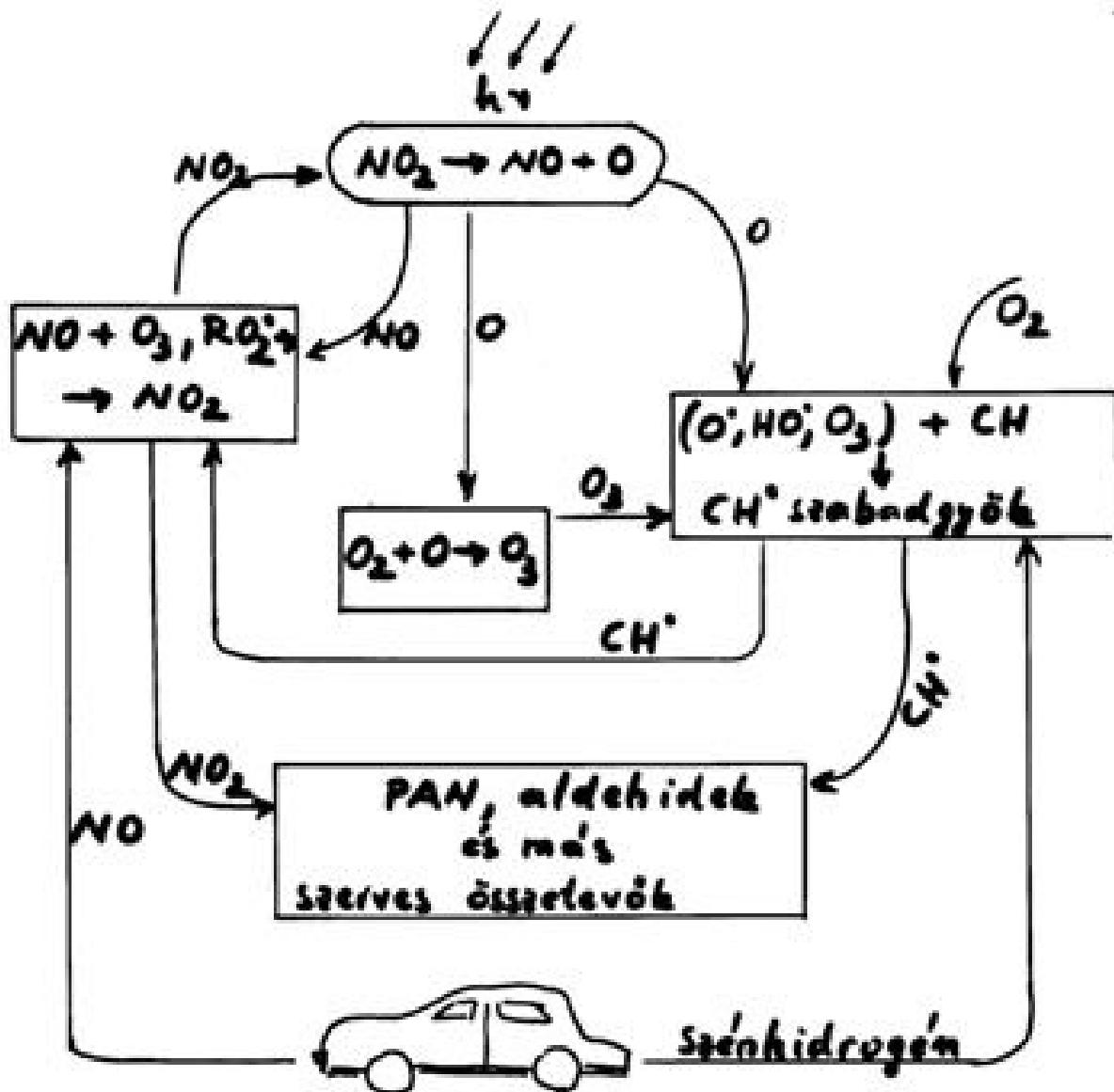
14. D₂

	Los Angeles	London
Hőmérséklet	: 24 - 32 °C	-1 + 4 °C
Rel. H ₂ O	: < 70%	> 85%, kód
T inverzió	: ~ 1000 m	Talajmenti (-) (1-200)
Szélsebesség	: ~ 3 m.s ⁻¹	Szélsebesség
Látkéldv.	: < 0,8 - 1,6 km	< 30 m
Hőnap	: Aug. - Sept.	Dec - Jan
Forrás	: Benzinmotor	Szén, kőolaj,
Föld összetétele	: O ₃ , NO, NO ₂ , CO, CH	Szállad. H., CO, Szénidő
Reakciók	: oxidatív	reduktív
Napszak	: Délel	Kora reggel
Szemgyűjtő	: Szekunder	Primer
Környezetbeli anyagok	: Gumi: reggeli's (O ₃)	Acél, beton
Egészség	: Szem (PAN)	Légszennyezés (SO ₂ , füst)

Savas smog : pH ≤ 2

[PAN], [NO₂] : 0,02 - 0,05 ppm

2/9
Anyagcserműködés: endogén ciklusok
exogén ciklusok

A környezeti jelenségek termelési és használati
szükséges ismeretek:

- matematika
- fizika
- kémia
- biológia
- geológia
- meteorológia
- agronómia
- földrajz

C és O_2 ciklusai

SZMOGRIADÓ HATÁRÉRTÉKEK. ($\mu\text{g}/\text{m}^3$)

	KÉSZÜLTSÉG	RÍADDÓ I	RÍADDÓ II
SO_2	400	600	800
NO_2	350	600	800
CO	20.000	30.000	40.000
O_3	200	300	400
$SO_2 + POr$	600	800	1000
$[> 200 \mu\text{g}/\text{m}^3]$			

ÖSSZ VÍZ ↗ 96,5% TENGÉR
 ↘ 3,5% ÉDES VÍZ (~ 1% termések)

Édesvíz :

	%
Gleccser, fagyott tér.	: 68,6
Mélgyvíz (Felszín alatti)	: 30,1
Felszín alatti jég	: 0,86
Tavak	: 0,26
Talajvíz	: 0,05
Légszín	: 0,04
Mocsarak	: 0,03
Folyóvíz	: 0,006
Elő tervezetek	: 0,003

	%
¹ H ₂ ¹⁶ O	: 99,73 %
¹ H ₂ ¹⁷ O	: 0,04
D ₂ ¹⁶ O	: 2,3 · 10 ⁻⁶
D ₂ ¹⁸ O	: 4,4 · 10 ⁻⁹

$$\rho_{\max.} : 3,98^{\circ}\text{C}$$

$$\text{Olvadáshő} : 333,5 \text{ } \text{K}/\text{kg}$$

$$\text{Forrás hő} : 225,9 \text{ } \text{K}/\text{kg}$$

$$\text{Hőkapacitás} : 4,182 \text{ } \text{KJ}/\text{kg}/\text{K}$$

$$\text{Felületi fesz.} : 72,6 \cdot 10^3 \text{ N/m}^2$$

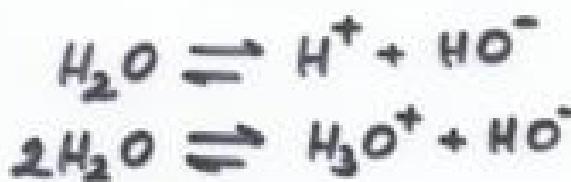
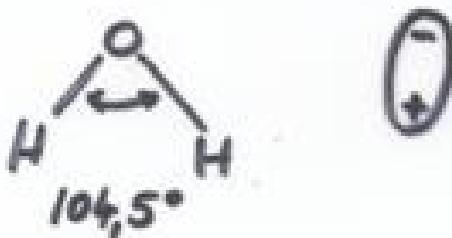

Hexagonális

$$T_f^{\text{max}} > T_f^{\text{foly.}} \quad 9,2\% \quad : 3,98^{\circ}\text{C}$$

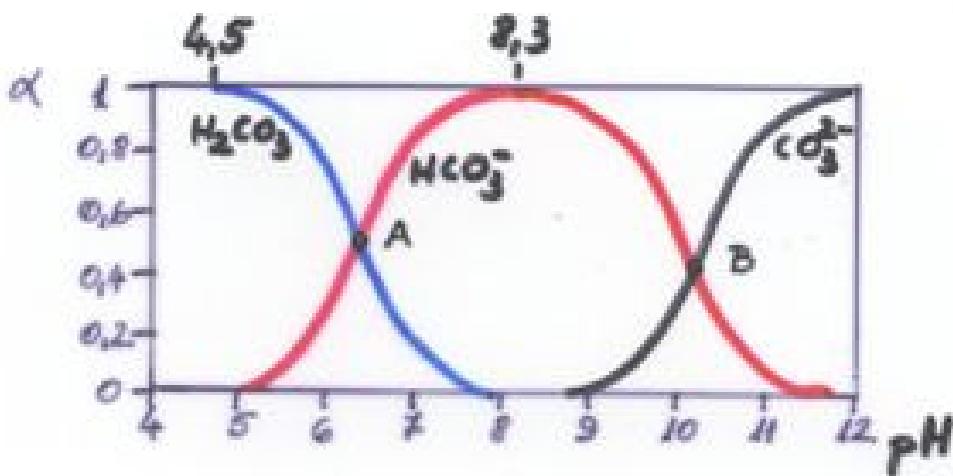
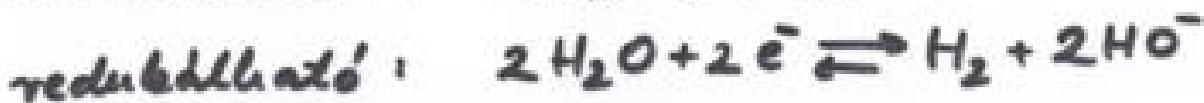
$$\gamma = 12,6 \cdot 10^3 \text{ N} \cdot \text{m}^{-2}$$

17/2

$$K_w = \frac{[\text{H}^+] \cdot [\text{HO}^-]}{[\text{H}_2\text{O}]} \sim [\text{H}^+] \cdot [\text{HO}^-] = 1,008 \cdot 10^{-14}$$

$$[\text{H}^+] \approx 10^{-7} \quad \rho\text{H} = 7$$

$$\begin{aligned} pK_A &= 6,35 \\ pK_B &= 10,33 \end{aligned}$$

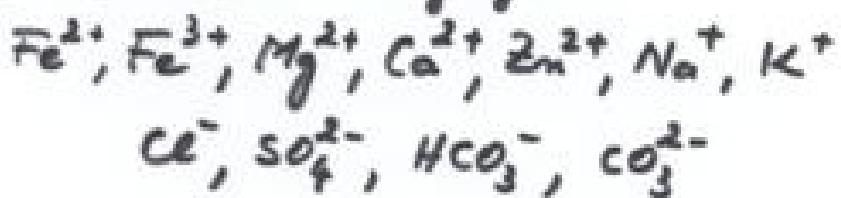
Gázak oldékonyisége vizben
mg. L⁻¹

T, °C	O ₂	N ₂	CO ₂	H ₂ S	Cl ₂
0	70	29,4	3380	7180	14.600
10	54	23,5	2360	5230	9.970
20	44	19,4	1730	3970	7.280
50	-	13,7	860	2140	3.880

Mélyvízök : 5 - 13 °C

Termálvízök : 25 - 80 °C

Vízben oldott anyagok:

$$\text{pH} = 6 - 7$$

IZ.

SZAG.

Tisztan szagtalan.

NH₃, H₂S, aminok,

SZIN.

Vastag rétegekben : azurkék.

Kolloidalis részben : sárgás

Sűrűs, barnás rétegek : sárgás

$$[CO_2] = 1,146 \cdot 10^{-5} M$$

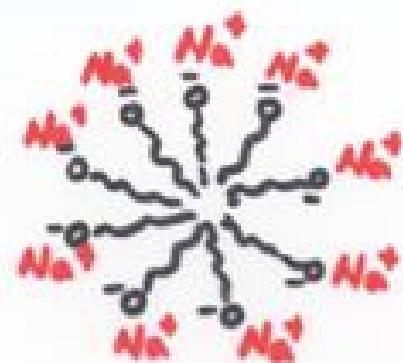
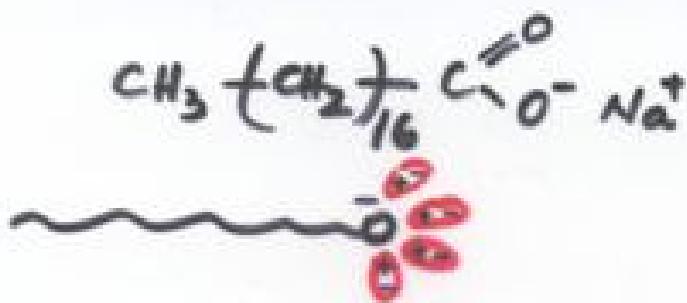
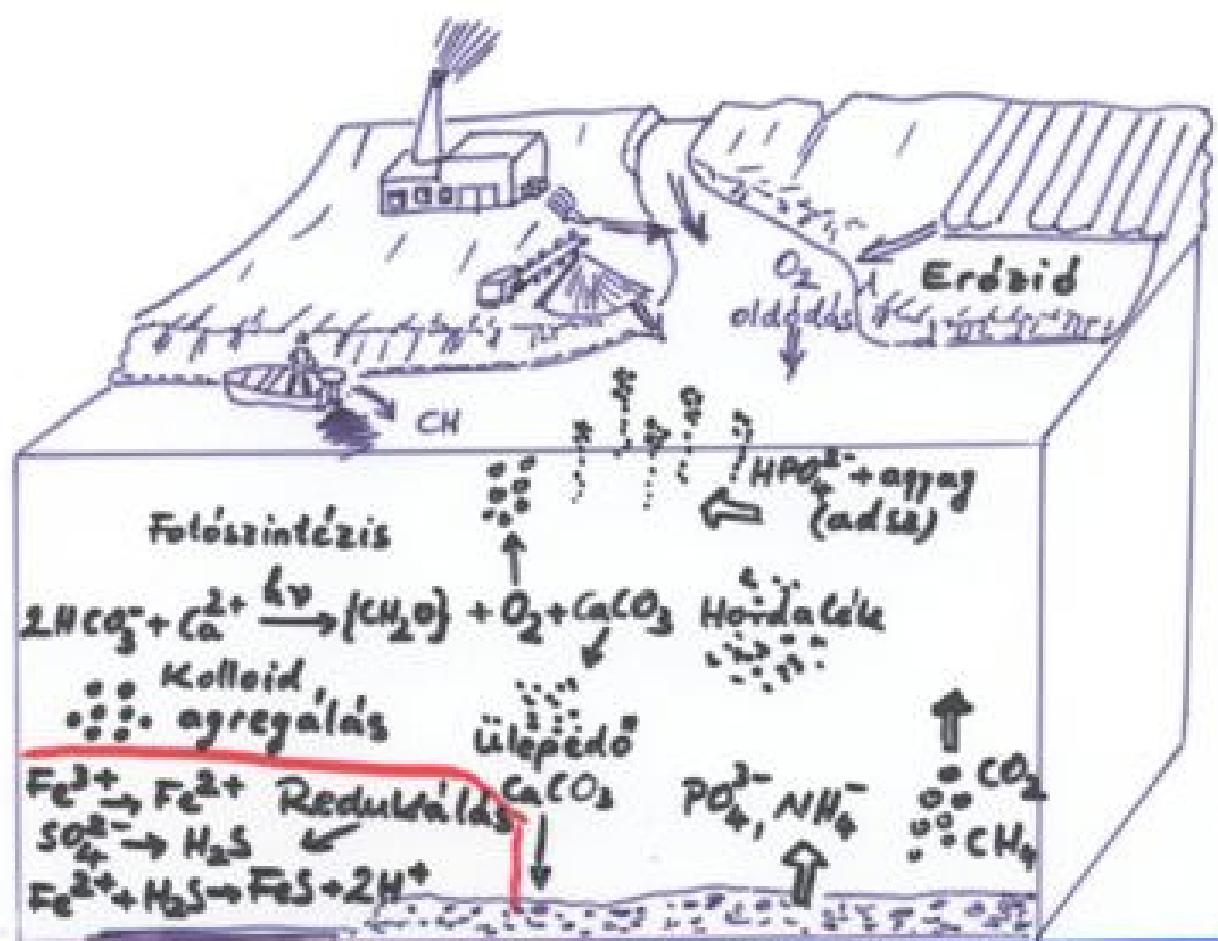
$$K_1 = \frac{[H^+] \cdot [HCO_3^-]}{[CO_2]} \quad [H^+] = [HCO_3^-]$$

$$K_1 = \frac{[H^+]^2}{[CO_2]} = 4,45 \cdot 10^{-7}$$

$$[H^+]^2 = 1,146 \cdot 10^{-5} \times 4,45 \cdot 10^{-7} = 5,0997 \cdot 10^{-12}$$

$$[H^+] = 2,25 \cdot 10^{-6} \Rightarrow pH = 5,65$$

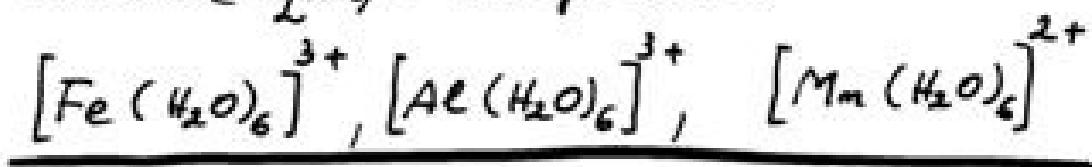

$$\beta = \frac{[\text{Me}_n(\text{L})_m]}{[\text{Me}]^m \cdot [\text{L}]^n}$$

Aqua (aqua)- Komplexe:

$$K_s' = \alpha_m^{z+} \cdot \alpha_n^{z-} \quad \text{a.f.c}$$

Hinweis: $c \ll$

$$K_s = [\text{M}^{z+}]^m \cdot [\text{A}^{z-}]^n$$

$$[\text{M}^+] = [\text{A}^-] = S$$

$$K = \frac{[\text{red}]}{[\text{Ox}] \cdot [e]^n}$$

$$E = E_\circ + \frac{0,059}{n} \cdot \lg \frac{[\text{Ox}]}{[\text{red}]}$$

a. Kémiai jellemzők.

- M^+ és A^- minőség, mennyisége
- összegyűjtött anyag
- savasodás, ligetosodás (pH)
- keménység
- oldott színek tartalom
- KO_1 , B_01
- sterves anyag tart.
- lebagoanyag (vállaló)
- oldott gáz tartalom
- CO_2 tartalom < agresszív
< kőtött

b. Fizikai jellemzők

- hőmérséklet
- vezetékpárosodás
- felületi feszültség
- viskozitás

Kationok : Na , K , Ca , Mg , Fe , Al , Mn , Pb , Zn , Hg
 és neonzártionek, NH_4^+

Anionok : HCO_3^- , SO_4^{2-} , Cl^- , NO_3^- , NO_2^- , PO_4^{3-}

Gázok : O_2 , N_2 , He , CO_2 , H_2S

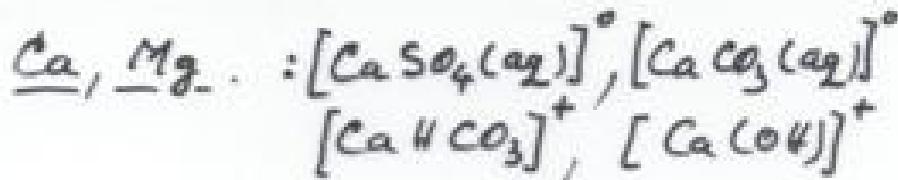
Gyengén mineralitáló	: $\Sigma < 100 \text{ mg. l}^{-1}$
környezeti mineralitáló	: $\Sigma = 100 \div 1000 \text{ mg. l}^{-1}$
Ásványvízök	: $\Sigma > 1000 \text{ mg. l}^{-1}$

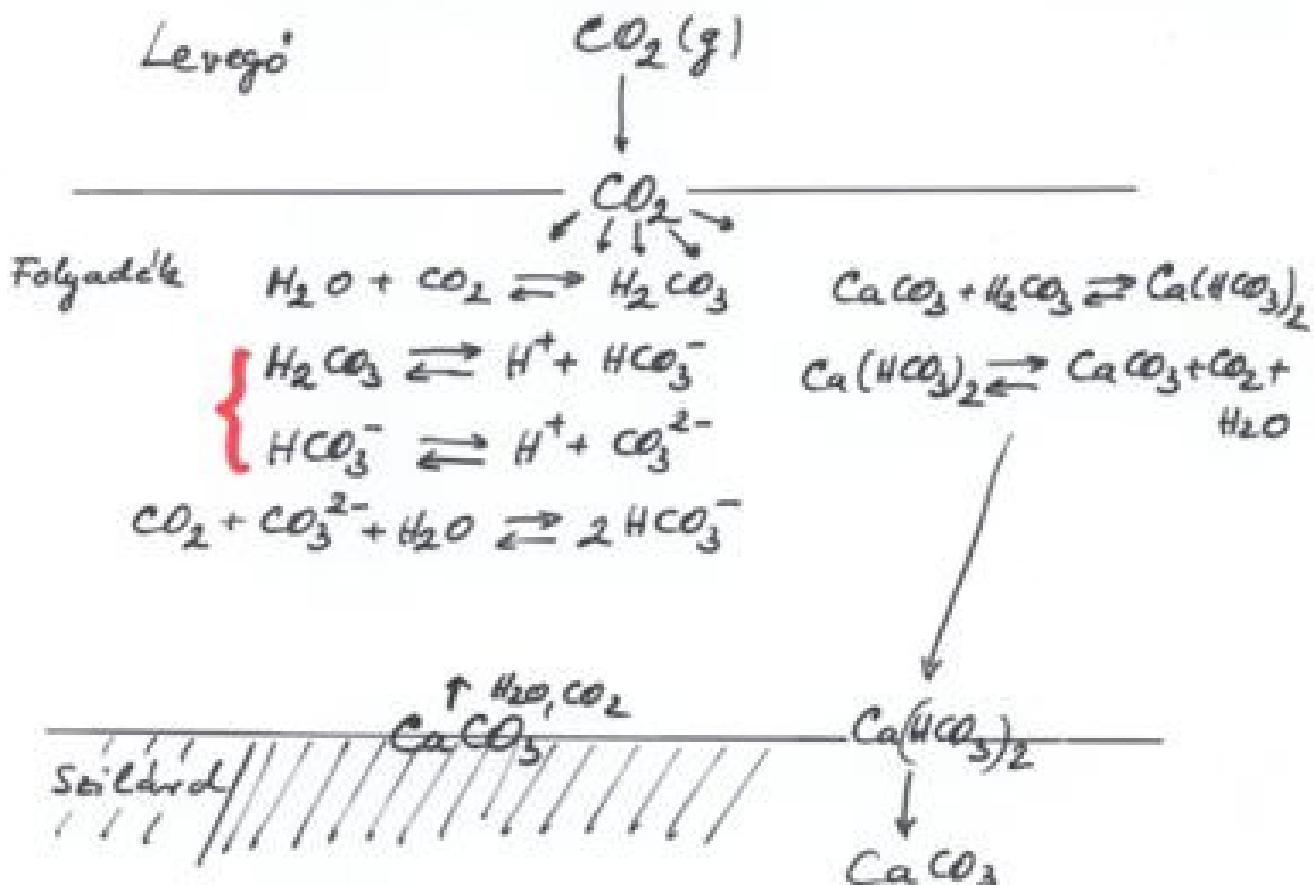
FÖBB ÖSSZETEVŐK.

Na, K. R: $NaHCO_3$, Na_2CO_3 , Na_2SO_4 ,
 $NaHSO_4$, $NaCl$

$$40K = 0,0118\% \quad \frac{Na}{K} = \frac{10}{1} \div \frac{25}{1}$$

CaCO_3 oldalánysága: $14-15 \text{ mg} \cdot \ell^{-1}$ (25°C)

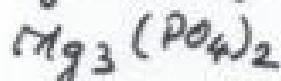
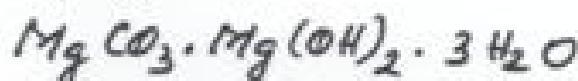

Karsztosodás:

$$\text{Ca} : \text{Mg} = 4 : 1 \div 2 : 1$$

pH-tól függően:

Ligur kőz:

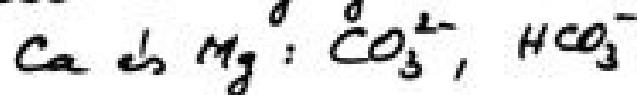

HIDROXI APATIT

Keményseg - $\Sigma \text{Ca}^{2+}, \text{Mg}^{2+}$

$$10 \text{ mg. l}^{-1} \text{ CaO} = 1 \text{ Né}^{\circ}$$

a. Valtozo keményseg

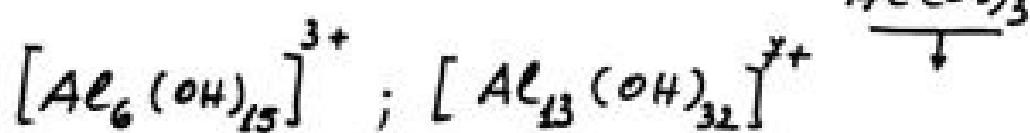
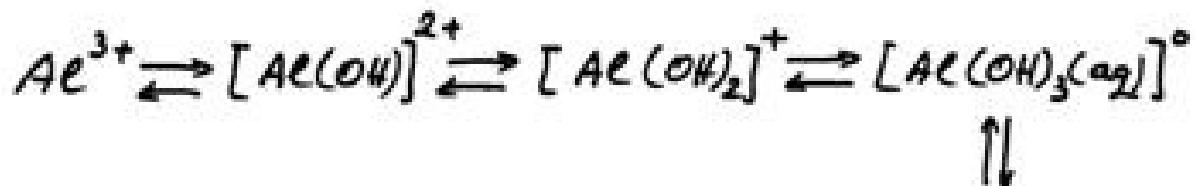

b. Állandó keményseg: nem karbonátok
(szulfát, klorid, foszfát, szilikát)

Né °	Elnevezés.
0 - 4	Nagyon lágy
4 - 8	Lágy
8 - 12	Közepesen kemény
12 - 18	Eleg kemény
18 - 30	Kemény
> 30	Nagyon kemény

Koleszidri tróniz: 6 - 8 ° (Lágy)

Al. Al(OH) oxidiidroxid.

Természetes vizekben [ ]: 0,01 - 0,1 mg. l⁻¹
Isvízben (WHO) : ~ 0,2 mg. l⁻¹

Fe.

Reducibil köszön: $[Fe(OH)_3]^-$; $[FeSO_4(aq)]$; $[Fe(HCO_3)^+]$

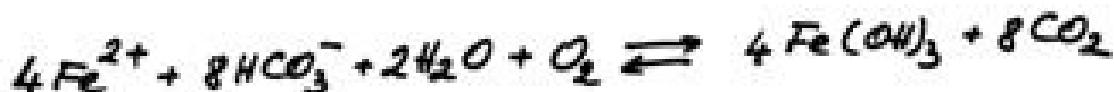
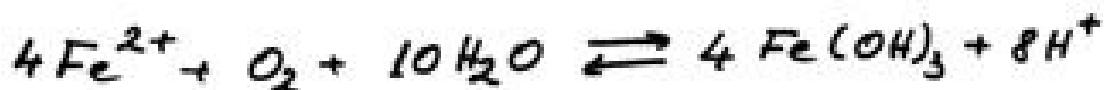
Savas vizekben : $FeCl_2$, sulfát, foszfát

Oxiddal köszön: $Fe^{2+} - e \rightarrow Fe^{3+}$

$pH < 5$ foszfát oldékonyág > 0,1 mmol

$pH > 5$ foszfát hidrolízál → $Fe(OH)_3$

$$[Fe] = 0,01 - 0,1 \text{ mg. l}^{-1}$$

$[Fe] > 10 \text{ mg. l}^{-1}$ savas vizek

$[Fe] > 0,5 \text{ mg. l}^{-1}$ → hidrolízál

Zn : WHO : max. 5 mg. l⁻¹

Cd : WHO : max. 0,005 mg. l⁻¹

Hg : WHO : max. 0,001 mg. l⁻¹

Pb : WHO : max. 0,5 mg. l⁻¹

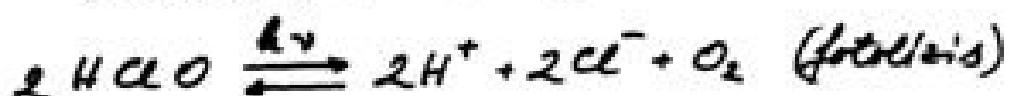
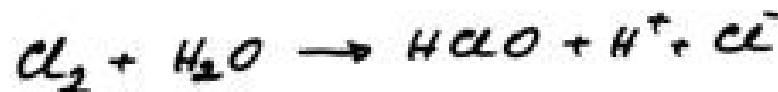
Cr : WHO : max. 0,05 mg. l⁻¹

ANIONOK

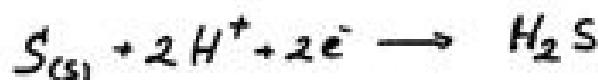
F, Cl. F : ~1 mg. l⁻¹ (fogszománc)

(F, Cl) WHO : max. 250 mg. l⁻¹

Kén. H_2S , Tiossulfát, Sulfát, Tiocianát

$[SO_4^{2-}]$ max. $10 - 100 \text{ mg. l}^{-1}$

A sulfát cementre agressív:

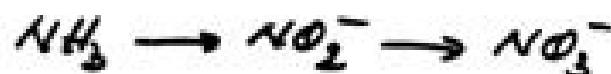
WHO (SO_4^{2-}) $< 400 \text{ mg. l}^{-1}$

(H_2S) $< 0,01 \text{ mg. l}^{-1}$ (meg maga-)
lau

Foszfát (PO_4^{3-}) ortofoszfátok $H_2PO_4^-$, HPO_4^{2-} -
polifoszfátok (20-60 P)

1 mg P $\rightarrow$ 100 mg biomassza

Nitrogén vegyületek:

$1\text{g NH}_3 \rightarrow 4,57\text{ g O}_2 + \text{ fogaszat.}$

WHO (NO_3^-) < 10 mg. l^{-1}

O₂

a. Oldóda a levegőből

b. Biológiai idő (photoszintézis)

Tisztta vizben : 85-95% telítettség

15°C -n 10 mg. l^{-1}

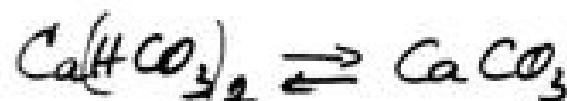
25°C -n 8,3 mg. l^{-1}

Halak igénye: lassac, piroszang: > 6 mg. l^{-1}
Lóból hal > 4-5 mg. l^{-1}

KOI - kémiai oxigén index (CO)

BOI - biokémiai oxigén index (BO)

CO₂

Átgyanúsításbanak meghatározása [CO₂] mg. l^{-1}

az oxigénlye $[CO_2]$ bőlötti mennyisége az $\frac{I_s}{I_s}$ aránya CO_2 . A szabad CO_2 az oxigénlye CO_2 körülöleltével.

Langelier telítettség index I_s

$$I_s = pH - pH_s$$

$I_s = 0$ stabilitás

$I_s < 0$ agressív viz

$I_s > 0$ túltelített viz

az vizes szennyező anyagai:

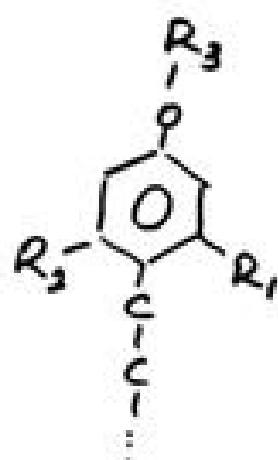
① Szerves anyagok $\rightarrow$ veszélytelen
 $\rightarrow$ veszélyes

- bolygámosodás,
- redoxi - alkali - élőlét a vizben
- antropogén szennyezők

② Szervetlen anyagok

Szennyező	Földas	Hátras
1. Oxidfogasszt szerves anyagok	Ipar (szeg.ipar, élő- vízmar, gyógyipar) emba- lázástelepek	Óldott ox. fogasszt
2. Nem lebonyolíthat- ható anyagok (Nem- szűr lebonyolítható)	Ipar, környezet, poli- ciklikus, környezet	Melngyő
3. Vírus, baktérium	Emléki-élélet hulladék	Baktérium
4 P- N szabályozó anyagok	Elválasztás, műtrágya	Algák, káplányok Eutrofizáció
5 Szervetten rész	Ipar, emberi személyes szennyezők	Az a személyes műveli
6 Németföld	Ipar, laboratórium	Melngyő
7 Szaruh, leigák	Ipar	Melngyő, pH rendellenes, oldás.
8 Keltkezések	Lebonyolítás, ipari hulladék	Németföldet el- dára a: műllitás
9 Síladó anyagok	Linden műanyagok földes	Veszélyes a: élő- lélekhez, ha- magyosan működik.
10. Töröttcukor	Ipar, környezet, gyógyipar, élő- vízmar, labora- tóriumok.	Melngyő, baktéri- umok, óldott ox. szennyezők.
11. Áromás vegetális	Ipar, emberi személy- ság.	Melngyő

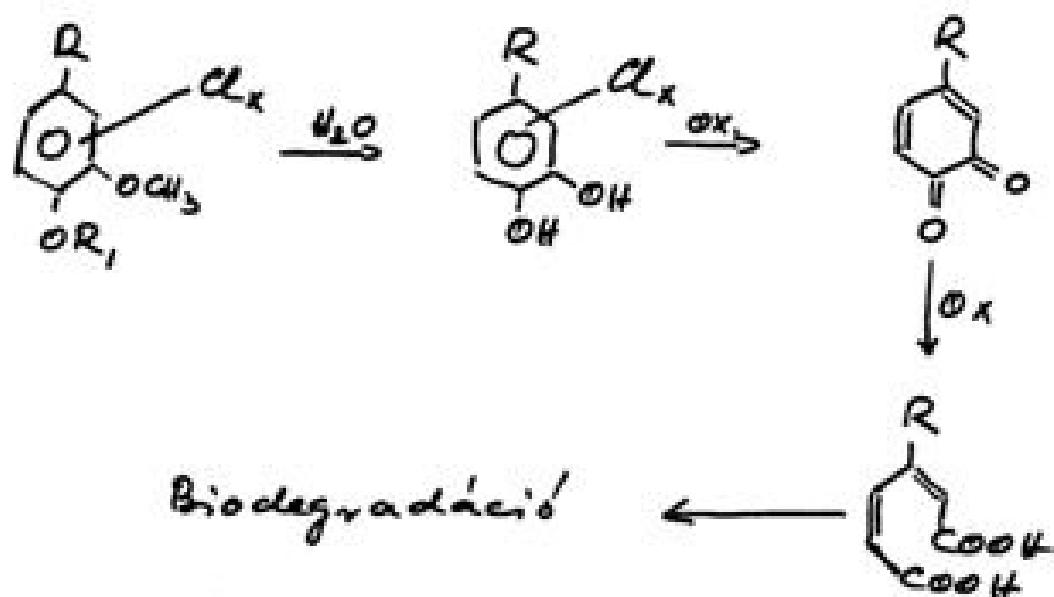
Fenolsulfonatoat.

R₁ = -OCH₃; -H

R₂ = -OCH₃; -H; alkil

R₃ = -H, alkil, aril, oal

Tensioidek. Mono'sterde.

Sapponate: CH₃-(CH₂)_nCH₂-COO⁻ n = 6 - 16

Sulfatoate: CH₃-(CH₂)_nCH₂-O-SO₃⁻M n = 6 - 10

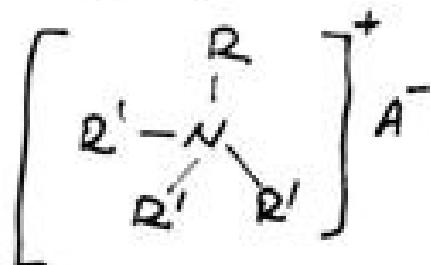
Alkil-aril

sulfonat: CH₃-(CH₂)_nCH₂-[O]-SO₃⁻M⁺

Kationos : [R-NH₂-X]⁺OAc⁻

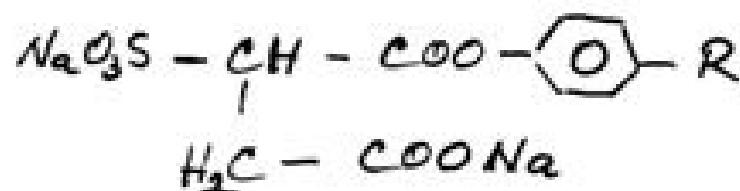
Quaterner

ammoniumsik:

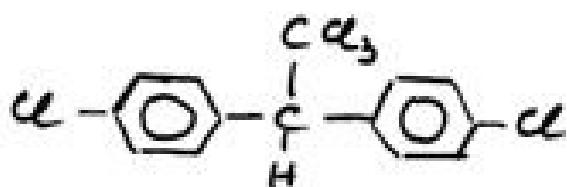

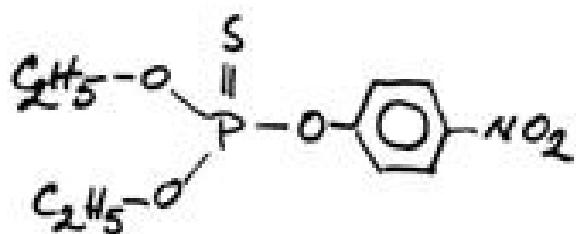
Sulfosukcin
farmacektik :

Pesticidet.

1,1,1-triklor-2,2-di(4-klorfenil)etan (DDT)

2 mg haldlos excreme
120 mg haldlos febrile

Parathion

$CO_2 \sim 0,036\%$

O_3 (25-30 km) = 300 - 350 DU

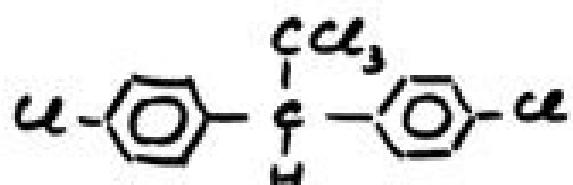
1 DU = 0,01 nm ($\text{dm} \pm 0 \text{ m} \cdot \text{cm}$)

O_3 (25-30 km magasság) $\sim 5 - 12 \text{ ppm}$

A legtöbb egyensúlyi folyamatban a kis -
lármagyarák hatására megnőnek.

Fellemrő részük a kis koncentráció.

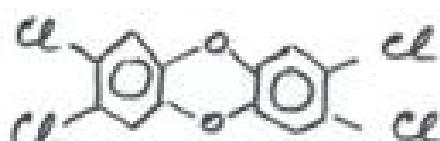
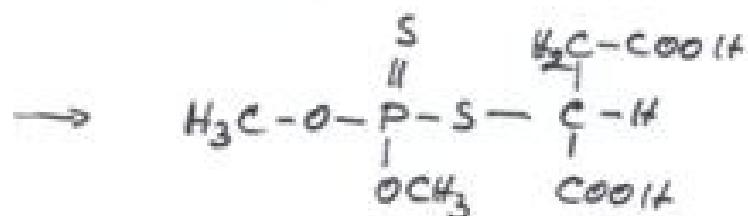
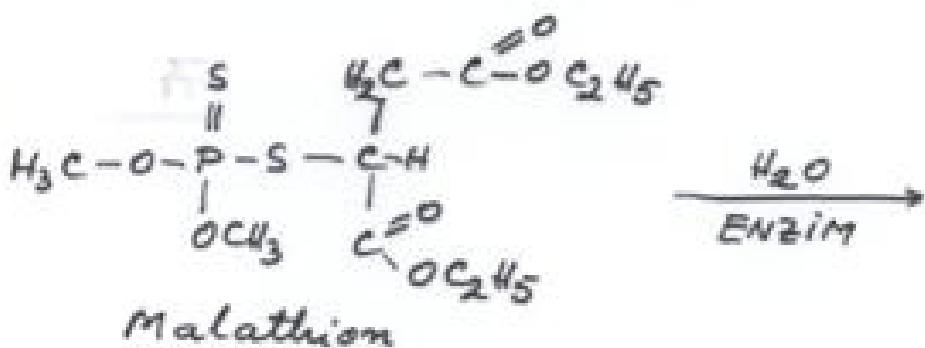
1,1,1-triklór-2-di(4-klorfenil)-etán

DDT

ppm [1 ppm = 1 mg/l]

Tengeri víz	0,00005
Plankton	0,04
Plankton/eggyes hal	0,2 - 0,9
Ragadozó hal	2 - 2,3
Törpecsíkly, tigris	13
Kormorán	26

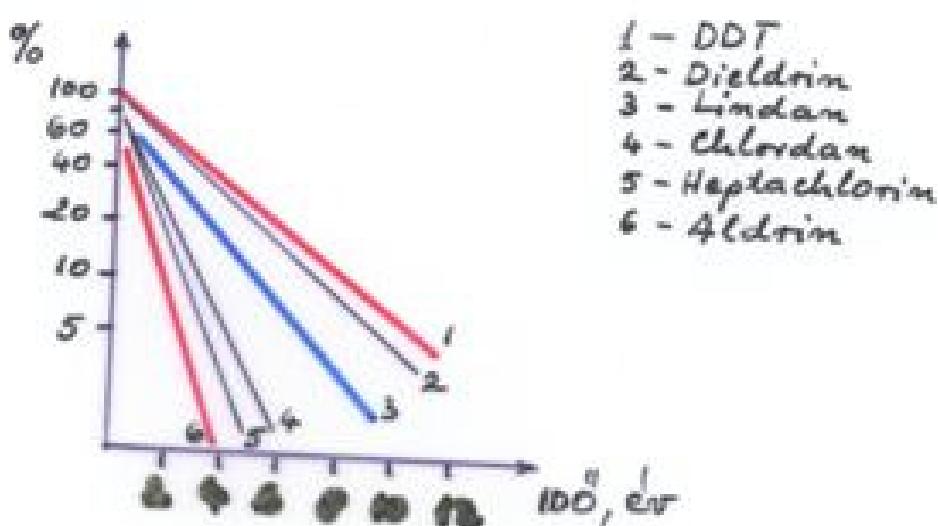
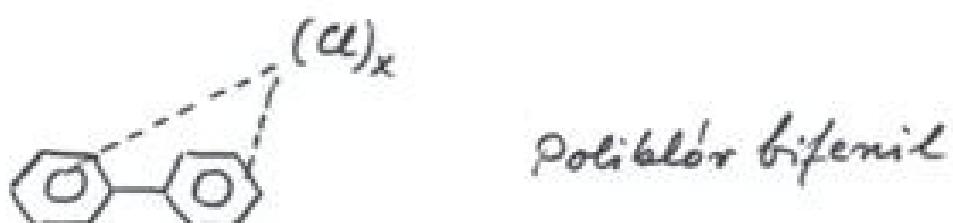

Tetraklór dibenzo-p-dioxin : TCDD

$$T_t = 305^\circ\text{C}$$

$$P_r = 1,7 \cdot 10^{-6} \text{ mmHg} \quad (25^\circ\text{C} - n)$$

100°C -on stabil, melezen bomlik

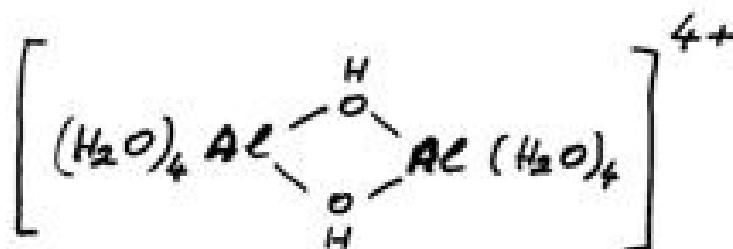

Nécfémek

Elem	Forrás	Hatás
As	Bangácsat, végipar	Mérgező, lehet rákkeltő
Cd	Ipari szennyvíz, Bangácsat, végipar, fémipar	Zn- és helyettesítő bázisanyagban megtalálhatók az összetétel, gyakorló működésük. Magas részarányúan okoz, károsítja a hirudinációt, vérösvérssy tehet. Adagjai a vörös előlénycskék.
Cu	Fémberonat kestítés, bangácsat, vöröslármagyűjtés, végipar.	Az állatokra kissé mérgező, fokozottan mérgező alkoholos és növényekre.
Cr	Fémberonat kestítés, korrozióigényű anyag (kromátok). A részben Cr ⁶⁺ formában található	Lélet rátételező hatású
Pb	Bangácsat, ipar (akkumulátor gyártás, bátori adalékanyag) Festékipar	Mérgező (anémia, vesetbaj, tárcaadja az idegrendszer). A vörös előlénycskék mögött.
Hg	Bangácsat, ipari szennyvíz. Stein.	Mérgező
B	Stein. Mosópor. Ipari szennyvíz.	Mérgező bázisanyag növényekre.
Zn	Ipar (fémipar, korroziókezelés, termeszőgárdás)	Lényeges eleme egyes családoknak, magasabb mennyiségekben mérgező.
Se	Ipar, Stein, beruházások	Kis mennyiségben lényeges, magasban mérgező.

Szerves vízre beszélünk.

- a, Szilárd szennyvízké eldároltása: Primér beszélés.
- b, Szerves anyag eldároltása: Sekunder beszélés
- c, Oldott sók eldároltása: Tertiér beszélés.
- a: - ülepítés
- Denitrolás : $\text{Al}_2(\text{SO}_4)_3 \cdot 18\text{H}_2\text{O} \rightarrow$ hidrolizál

- Szűrés $\begin{cases} \text{borítógyas} \\ \text{fémhádás} \\ \text{roduns} \\ \text{centrifugálás} \\ \text{ultraszűrés} \end{cases}$
- Flotációs

- b. Szerves anyag eldároltása.
- oxidáció'
  - adsorpció'
  - biológiai lebontás

- c. Oldott sók (szervetlen) eldároltása.
- destilláció'
  - ionosztályozás
  - leiosztás
  - fordított osmózis.

Troll's. WHO criteria.

Önskade	[ ] mg. l ⁻¹
NH ₄ ⁺	0,5
As	0,05
Cd	0,01
Ca	< 200
Cl ⁻	350
Cr	0,05
Cu	0,05
F ⁻	1,5
Mg	30-100
Mn	0,1
NO ₃ ⁻	50
O ₂ (oldata)	5
Pb	0,1
SO ₄ ²⁻	250
Zn	5
Fenolat	0,001
Humin stadm.	2,5
Tensziolat	0,2
pH	6 - 8
Alkalinitet (methylorange)	0,375 mmol. l ⁻¹

A vizben négyenmű gyakorlati folgantató:

- komplexképződés
- csapadéképződés } ionos
- redoxi folgantató } reakciók
- biológiai folgantató

A ipari fejlődésrel felerősítve szerezhetődik a hidroszféra:

Tennivalók:

1. Törznyek a szennyvíz megztethetőre.
2. Megoldó technológiák (biotechnológiák, működtetések csökkenése, emelés csökkenés stb.)
3. Vízeliszállási technológiák kidolgozása
4. Növeles, olthatós

A modern élet hidroszférát szennyező anyagai; termékdíszes anyagai:

- hárstatás mosásra
- fertőtlenítő szerek
- kosmetikumok
- ipari biellőszerek (autómosás stb.)
- metálgyártásról valószerek:
  - : rovarlánc
  - : gyomorlánc
  - : rágcsálók, gombák elvonás
- nitrogén,
- hogyan gyűjtik,
- ipari termelés: vegyes, színes
színező

- ipari körzetesek, oldószerek
- feldolgozók
- építészeti anyagok, műgáldalóanyagok
- csomagolóanyagok
- motorítmányok, olajok
- hűtőszerek
- rövörök, működőszigetelők, áltatengelyek
és hűtőszekrények, vizes

I. hidroforrást nemzeti anyagok felhasználás.

- szervellen származék
- szerves származék

Ipari nemzetiségek:

- vegipar
- bányapar
- fémgyáripar
- elektromosipar
- környezetipar
- energiatanácsadó

Viztisztítás:

- Fázisai:
1. Szilárd anyag ellenőrzés
  2. Ipari és szervellen nemzetiségek ellenőrzés
  3. Biológiai viztisztítás
  4. Feltöltések (szintszabály)

TALAJ

Többfajú, heterogén polidispers rendszer.

- a. Többfajú: stállad: szerválca, náras
 folyékony: vizes oldat ^{dörög}: náras
 gáz: levegő és magasgáztartás

b. Heterogén: különböző fejlett egységek
 mellett tartalmazza

c. Polidispers: A fejlettek előfordulása nem
 homogén, néha kevésbé
 lebőlőt változik a részec-
 magság, porositas.

8 fontos elem: O, Si, Al, Fe, Mg, Ca, Na, K
 a talaj ~ 99%-a

- szilikátkő
- oxidok
- karbonátok
- szulfátok
- nitratok

Talajszerek: - önmagasság
 - porositas

Talajvíztartalom:

GEOSZFERA

Az talaj komponenciája.

Száladó Folyadék Géz

Talaj komponensek:

- savanyúak: silikátok, karbonátok, oxidi
- körvonalas ki-működésű vegyületek
- szerves anyagok

Ardalji komponensek:

Vulkáni eredetű

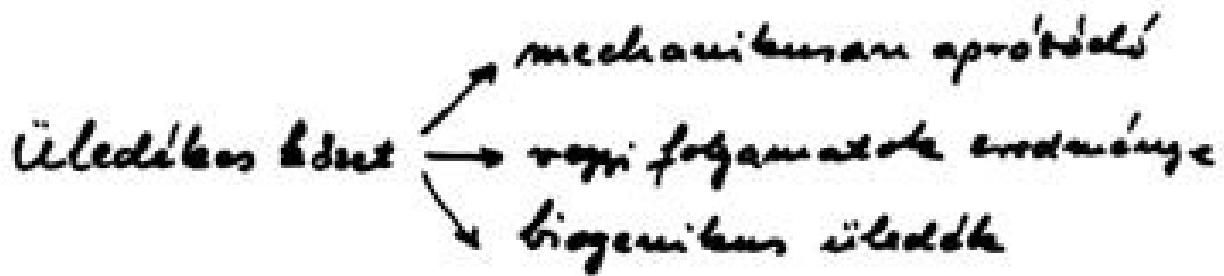
üledékek

Metamorfikus köszetek

A talaj átlag összetétele %-ban (az 1%-nál magasabb részben talajra jellemző).

O	46,6	Ca	3,7
Si	27,7	Na	2,8
Al	8,1	K	2,6
Fe	5,0	Mg	2,1

	ΣSiO_2	Száladó SiO_2	Silikát	Összes Ca, Mg, Al, K
Savas lörent	65-80	> 20	40-55	7-12
Szemleges	52-65	< 20	35-48	12-18
Bázikus	35-52	-	35-52	18-36

Metamorfikus: nyomás, T, vagy angazék hatására
(gneissz, orrümpalák, serpentín, kar. mészkő - dolomit)

Stililitok

Primér stililitok (magmás közelök) földgát	Sekundár stililitok (ezrelégi módon keltett) aggregáció kaolinit, montmorillonit illit
--	--

Nem stililit dövémény angazék

- vasoxidok → amorf : limonit
- → kristályos : hematit, magnetit
- szulfidok : FeS_2 pirit
 $FeCuS_2$ bakkopirit
 ZnS szefalinit
- KCl (klorinit), NaCl (halit)
- nitridok (K, Na) saltróm
- karbonátok : $CaCO_3$ kalcit
 $CaMg(CO_3)_2$ dolomit
 $MgCO_3$ magnézit
 $FeCO_3$ stibonit

- sulfátok : $\text{CaSO}_4 \cdot 2\text{H}_2\text{O}$ gipsz
- foszfát : $\text{Ca}_5(\text{PO}_4)_3(\text{OH}, \text{F}, \text{Cl})$ apatit

$0,2 \text{ mm} <$	durvasszemcsék
$0,002 - 0,2$	finoman disperzáló
$1 \text{ nm} - 2 \mu\text{m}$	kolloid (aggregátumok)
$1 \text{ mm} >$	molekuláris disperzió

	$\phi \text{ mm}$	$S_{\text{dp}} \text{ m}^2 \cdot \text{g}^{-1}$
Finom homok	$0,05 - 0,10$	$10^2 - 10^3$
Dúrra por	$0,01 - 0,05$	$10^0 - 10^1$
Finom por	$0,002 - 0,01$	10^1
Aggregátum	$< 0,002$	$10^1 - 10^2$

A földszemcsék hatása:

- Finom rövidítet → gyorsabb felgyanulás
- Tápláltsági dinamikája, kimondás, kirobbanás
- Szerves jelenségek, ionizációkkal, adhäszió
- Biogenetikai hatás: baktériumok laboratóriumi felhasználása
- Hőmérőszabályozás hatás: felmelegedési sebesség
- Technológiai környezet: kerámia, vágókő, mag-műanyaghatalom.

A tiszta levegő fölgelöltségekben

Tartalma:

- oldott levegő anyagokat
- oldott szerves anyagokat
- oldott gázokat
- kolloid résiduumokat.

Anionok: HCO_3^- , NO_3^- (diss. amm. ~ 90% -)
 SO_4^{2-} , Cl^-
 PO_4^{3-} (koncentrációja ~ 5)

Kationok: H^+ , Ca^{2+} , Mg^{2+} , NH_4^+ , Li^+ , Na^+
 kisebb mennyiségben Fe^{3+} , Al^{3+}

A tiszta levegő részjellemzői:

1. Osmózis nyomás = $f[\text{Konec.}]$
2. pH érték: optimális 6,5 - 7,2
3. Pufferhatás: $\text{H}_2\text{CO}_3 + \text{Ca}(\text{HCO}_3)_2$
 H_3PO_4 stb.
4. Redoxi potenciál: E

$E = -200 \div +200 \text{ mV}$ redoksírásban

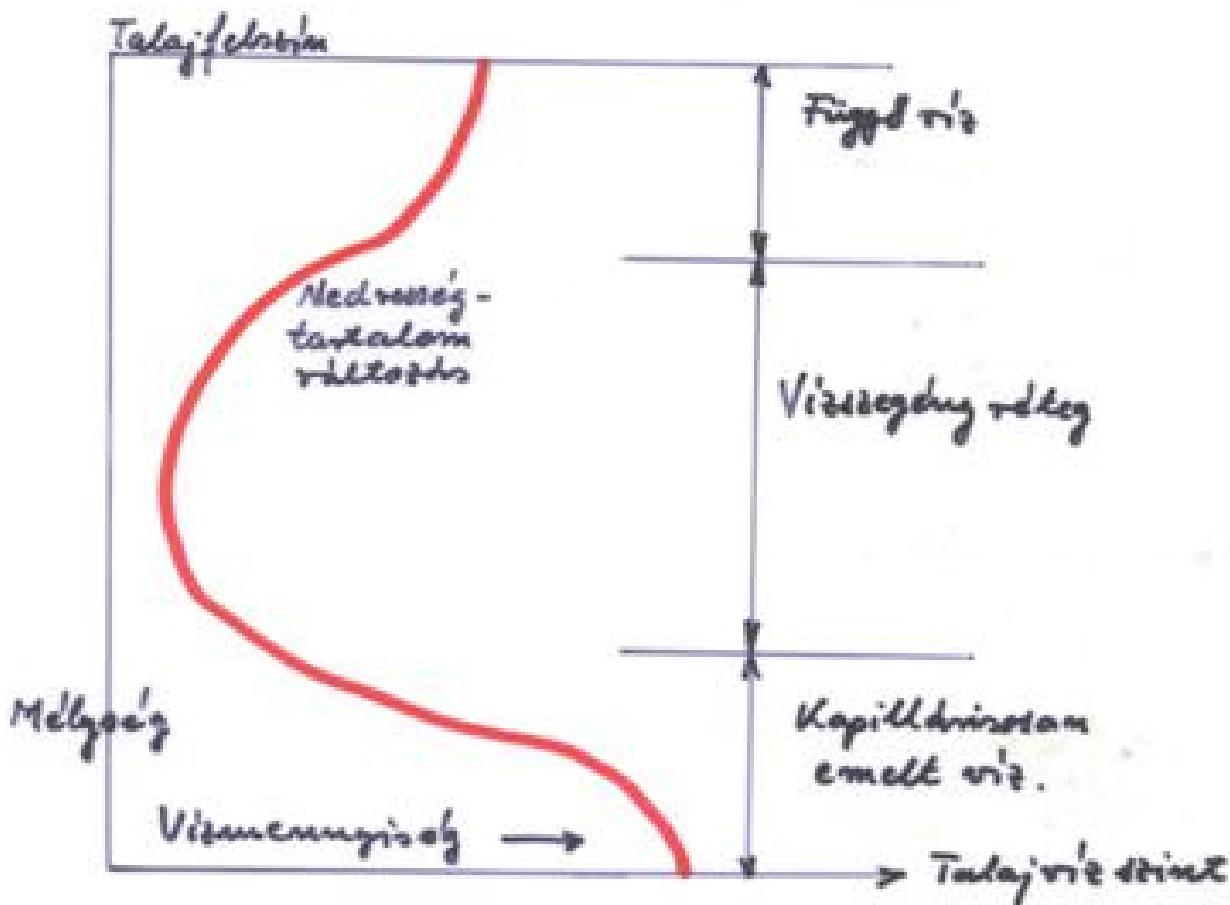
$E > 500 \text{ mV}$ oxidálásban

Növényeknek optimális: 200 - 250 mV

5. Kolloidok: $\phi > 2,5 \mu\text{m}$
  - szerves kolloidok
  - inorganikus kolloidok

A talajban levő víz tartáshossza
legye.

- adsorbedít víz
- kapilláris víz
- gravitációs által megelőzött víz.

Gázak a talajban

CO_2 : 0,1 - 1% fehér rész
 $< 5\%$ akás rész

(10% felett melegedés hatás)

O_2 : 10 - 20% körül

N_2 : NH_3 (ammonium) formában is.

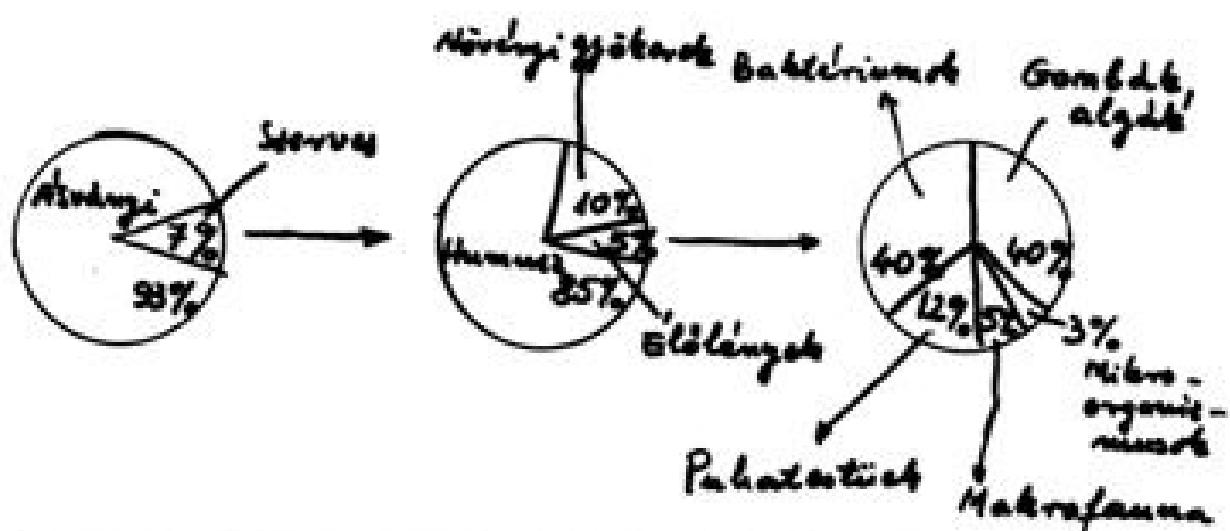
Vízgyóźd : ~ 28% relativ páratartalom.

- H_2S , H_2 , CH_4 , SO_2

- a. Adsorbeálás a szilárd részben
- b. Tiszavízben oldva. (O_2 és CO_2)!
- c. Kapillarisítés hatására

A talaj sterres komponensei.

- élő sterres anyag (előtörések, növények, baktériumok, algák)
- nem élő sterres anyag. Humus, proteinek, Lipidek, szerves

A talaj fizikai jellemiségei:

1. Fajosság : $2.6 - 2.7 \text{ g. cm}^{-3}$. Humuszszegely
 $2.4 - 2.5 \text{ g. cm}^{-3}$ Humuszos
 $1.6 - 1.8 \text{ g. cm}^{-3}$ Lakkoslagos

2. Porosítás : 40 - 50% Környezeti adózás
 25 - 30% Törmelékképzés
 80 - 90% Humuszszegely

3. Szerveszet.

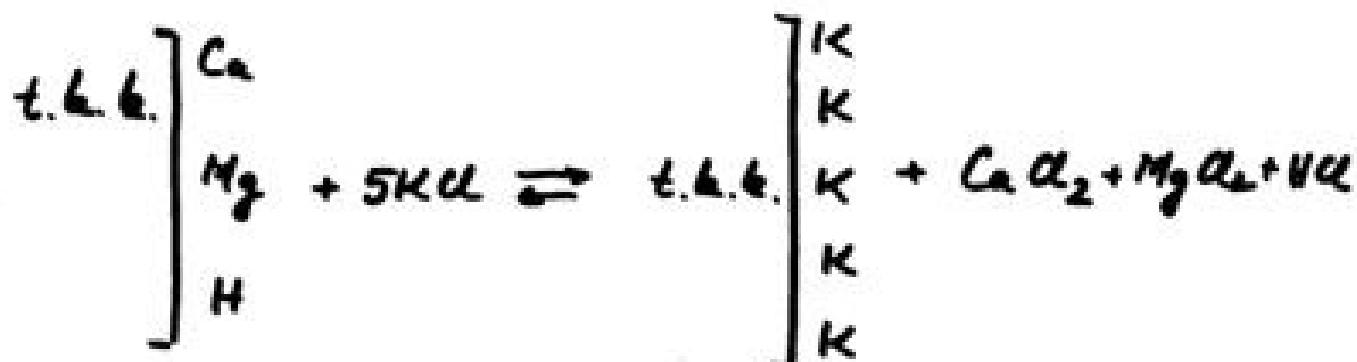
- mikroaggregatum : $\phi < 0.25 \text{ mm}$.
- makroaggregatum : $\phi = 0.25 - 50 \text{ mm}$.
- megaaggregatum : $\phi > 50 \text{ mm}$.

Fizikai-mechanikai jelenségek.

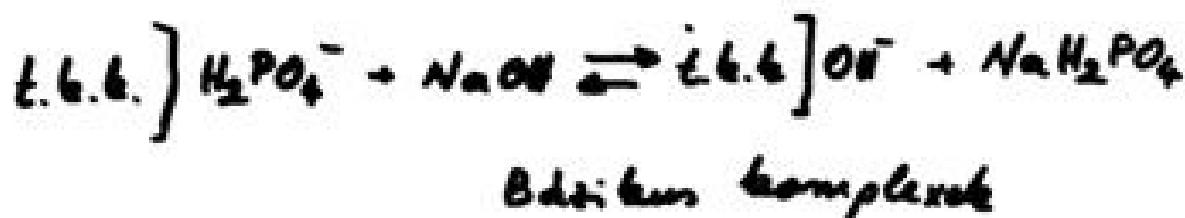
1. Kohäsio'.
2. Adhäsio'
3. Konviktivitás.

Szerveszet jelenségek.

1. Mechanikai szerveszet.
2. Fizikai szerveszet. (adhäsio')
3. Fizikai-kémiai szerveszet.
4. Kémiai szerveszet.
5. Biológiai szerveszet.

Savas jelleg

Tonercrilek környezet.

Huminsav-masszlek: $250 - 450 \text{ mEq/100g}$

Montmorillonit: $80 - 150 \text{ mEq/100g}$

Kaolinit: $3 - 10 \text{ mEq/100g}$

A talaj pH-ja.

a. Aktív savaság: $[\text{H}^+] (\text{H}_3\text{O}^+)$

b. Potenciális savaság: - Cserehelyzet savaság
A H^+ és Al^{3+} jelenlété

- hidrolitikus savaság

Hidrolitikus savaság > Cserehelyzet savaság

Potenciális savaság > aktív savaság.

Talaj típus	Aktív pH	Cserehelyzet pH
Erdőben savas	4,9	4,5
Savas	5 - 5,9	4,5 - 5,5
Gyengéd savas	6 - 6,9	5,5 - 6,5
Semleges	7	6,5 - 7,2
Gyengéd lúgos	7,1 - 8	7,2 - 8,5
Lúgos	8,1 - 9,4	8,5
Erdőben lúgos	> 9,4	> 8,5

A talaj összetlen komponensei.

90%-a négy elem: O, Si, Al és Fe

9% : Ca, Na, K és Mg

1% : Ti, Mn, P, másik elemek

O : oxidok, hidroxidok, savas anyag

Si : SiO_2 , silikátok

Al : silikát, oxid, ionok

Fe : silikát, oxidok, hidroxid, sók.

Radioaktív izotópok.

Nagy atomtömegű: U, Th, Ac

Kisebb atomtömegű: ^{40}K , ^{88}Rb , ^{147}Sm , ^{48}Ca
és bonyolultan melehet: Rn.

A legközböl (kosmikus s.): ^3H , ^7Be , ^{10}Be , ^{14}C

Nukleáris robbanások.

Cserehelyető fehérjék.

Anionok

$\text{R}-\text{OH}$

Feststreuungskräfte:

Al-Silikatoholic H_2PO_4^- und SiO_4^{4-} besitzen
Gelenk

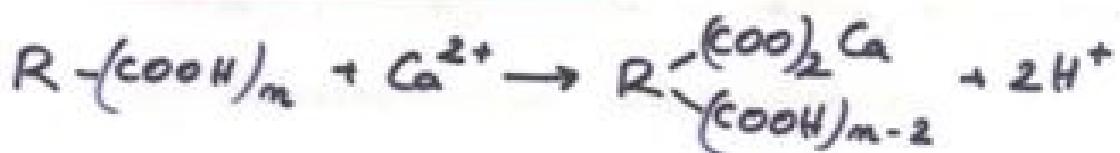
Irreversibilität folgt aus

Al^{3+} & Fe^{3+} sind stabile Feststreuungskräfte

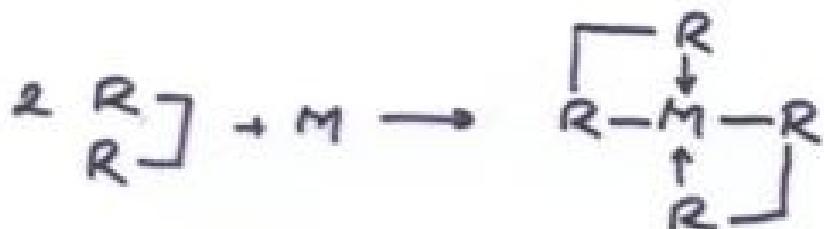
Ca^{2+} oft: $\text{Ca}(\text{OH})_2$, $\text{Ca}(\text{HCO}_3)_2$ & CaCO_3
möglich = Feststreuungskräfte.

Festmanganikus reaktionen:

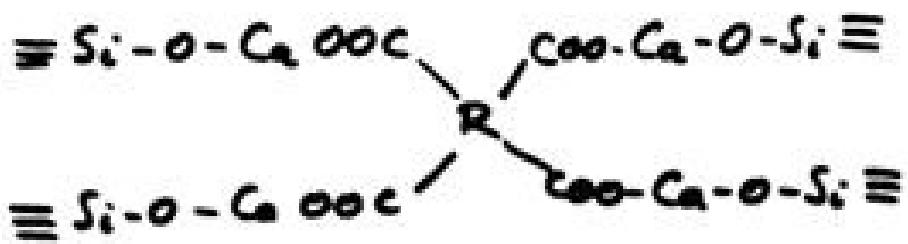
a. Heteropolanis oft.

b. Komplex heteropolanis oft. (Vektoriel)

c. Adsorpierte Komplexe

Al

Vegyi anyag lebontás

- a. Biológiai
- b. Vegyi
- c. Fizikai

Vegyi anyagok mozdna a talajban.

- a. Növények, állatok, mikroorganismustak termeszítők (abszorpció, akkumuláció, lebontás, elszívódás)
- b. Szennyeződés vízelvezetőkön (felszínelmosódás) mosógárdaság, termesztyekben, vízzel any.
- c. Talaj részecskékre adottan beszűrő
- d. Anyagcsere a talaj és leghár hozzá
- e. Stabilitás növel a litoszférába, kolloid
- f. Vízszintes és függőleges mozdna a talajban (kapillaritás, diffúzió)

%

A talaj termesztsére nem szükséges erőteljes megközelítés.

A. Nem erőteljes talajtermesztsések.

1. Ipari termesztsések:

Elosztásra az atmoszférába kerülnek, vagy a talajba.

- szippes
- gyopártípus (acélgyapár)
- bányaiipar
- energiatanács

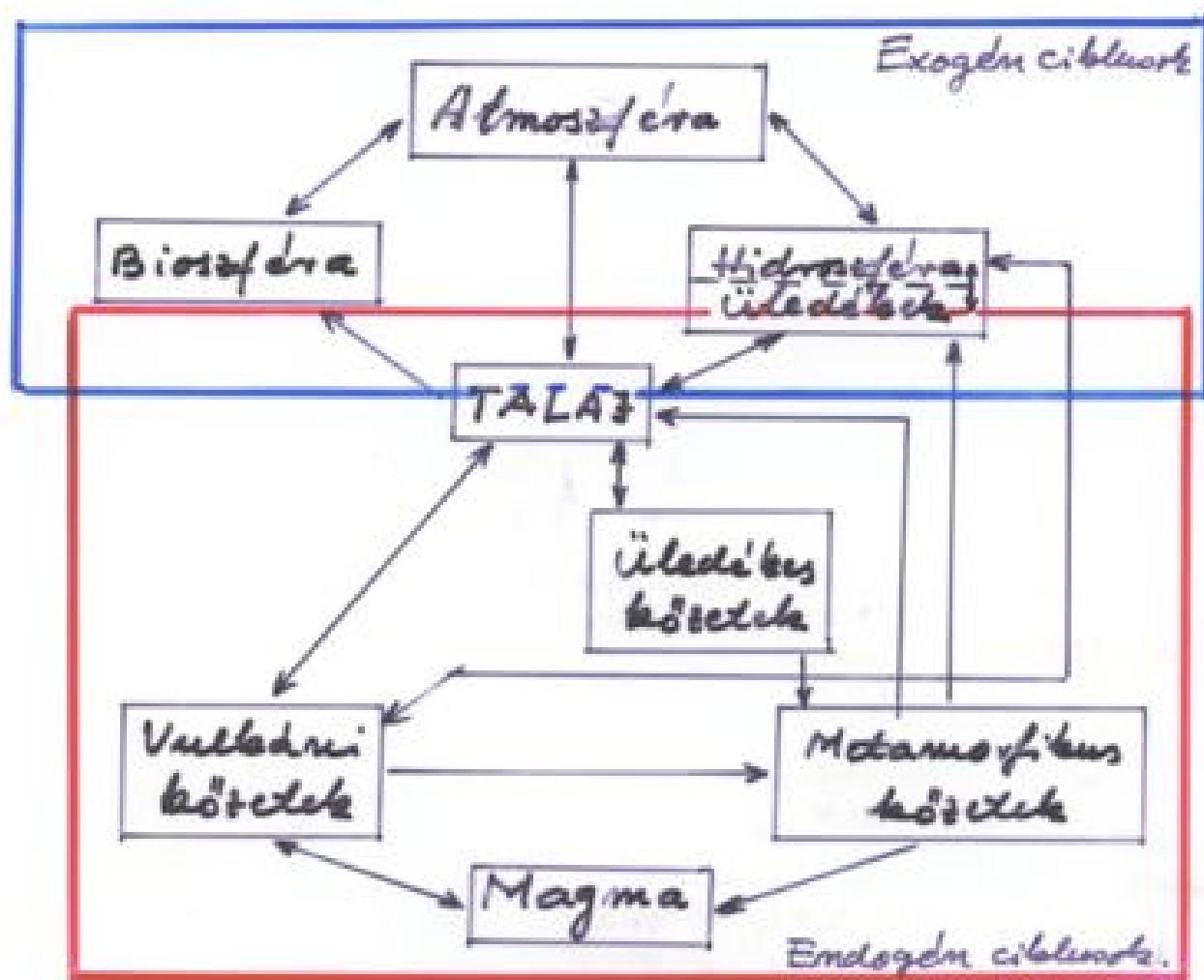
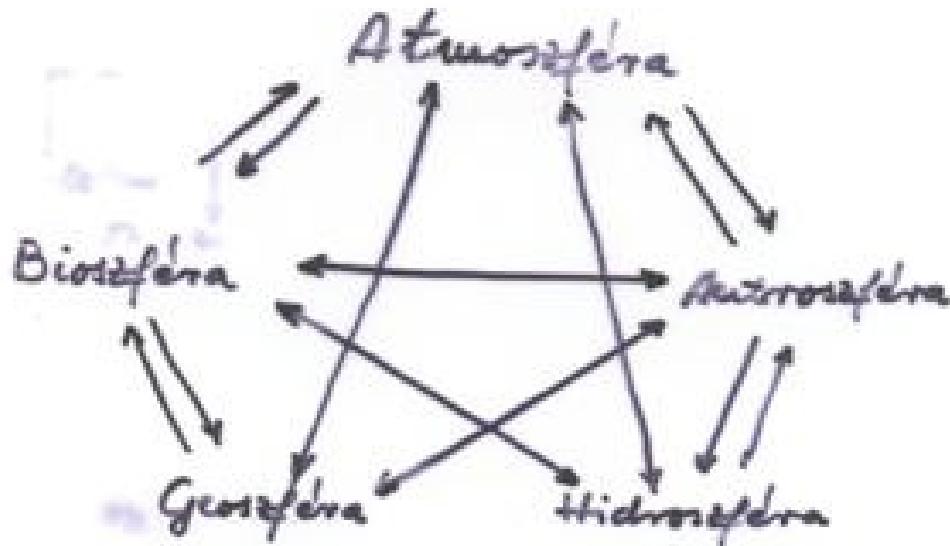
2. Metódikus termesztsések.

- a tanúsított megközelítésen kívül, de még megnövekedett (talaj-takarások)
- tudatosan hozzájárult a növények (növényszűk, gyümölcök, gyümölcsök, rizs, rizomák, rizomák, rizomák)

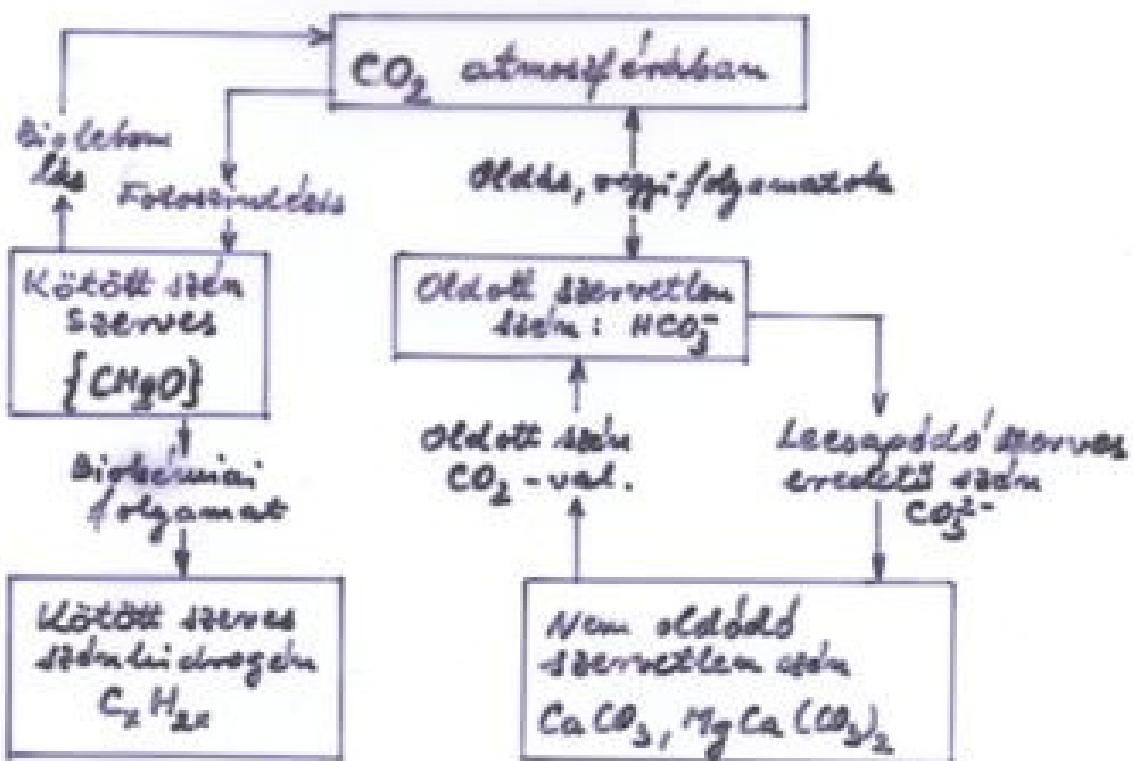
Adatöröcpálya elnevezés a talajban

- sebes jellégi talajrészletek
- amfoter jellégek
- angyavallalka - függőleges részletek
- komplexek, telítők

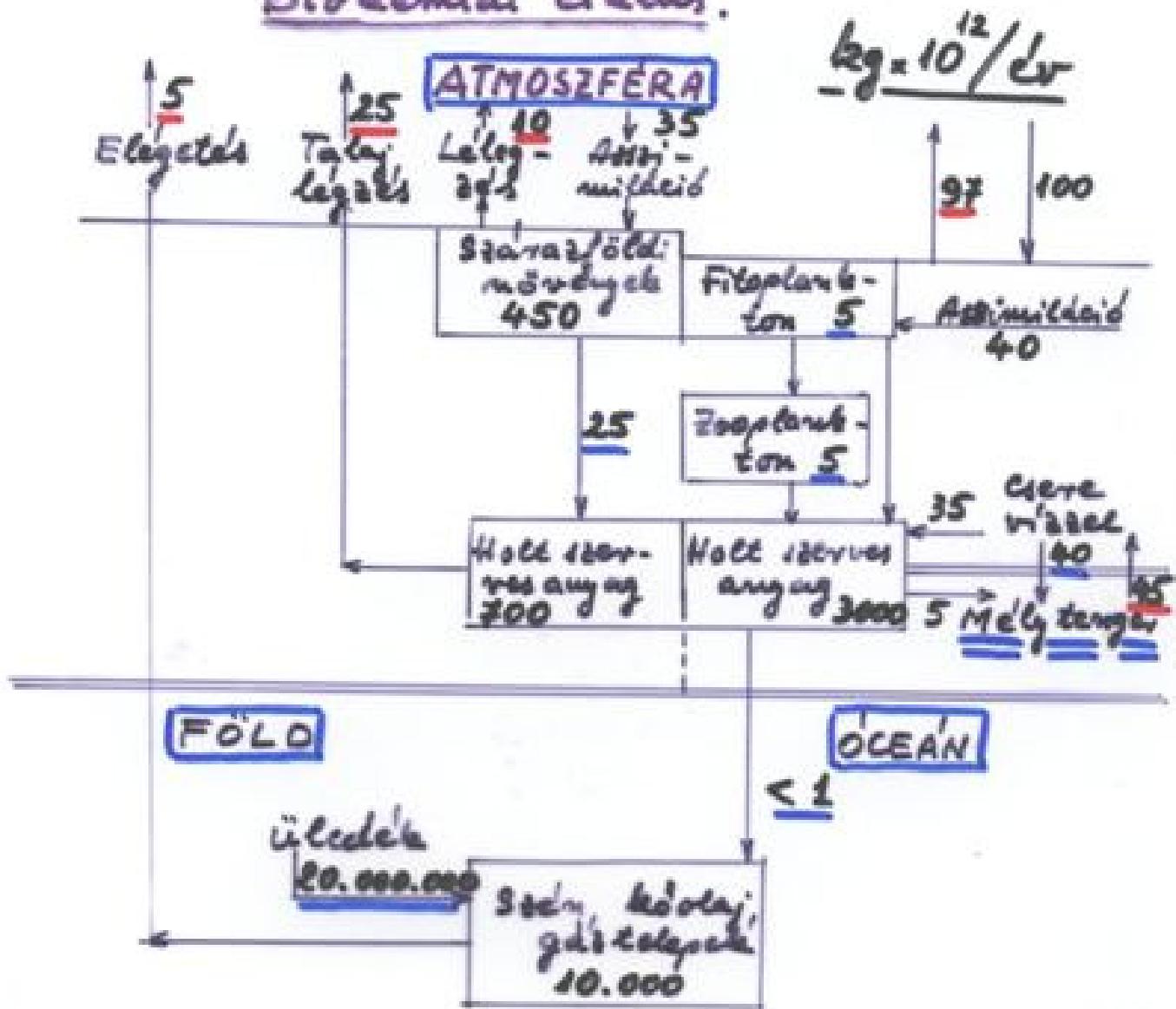
Talajtisztítási folyamatok

Lázár ciklus.

Biokeímiai ciklus.

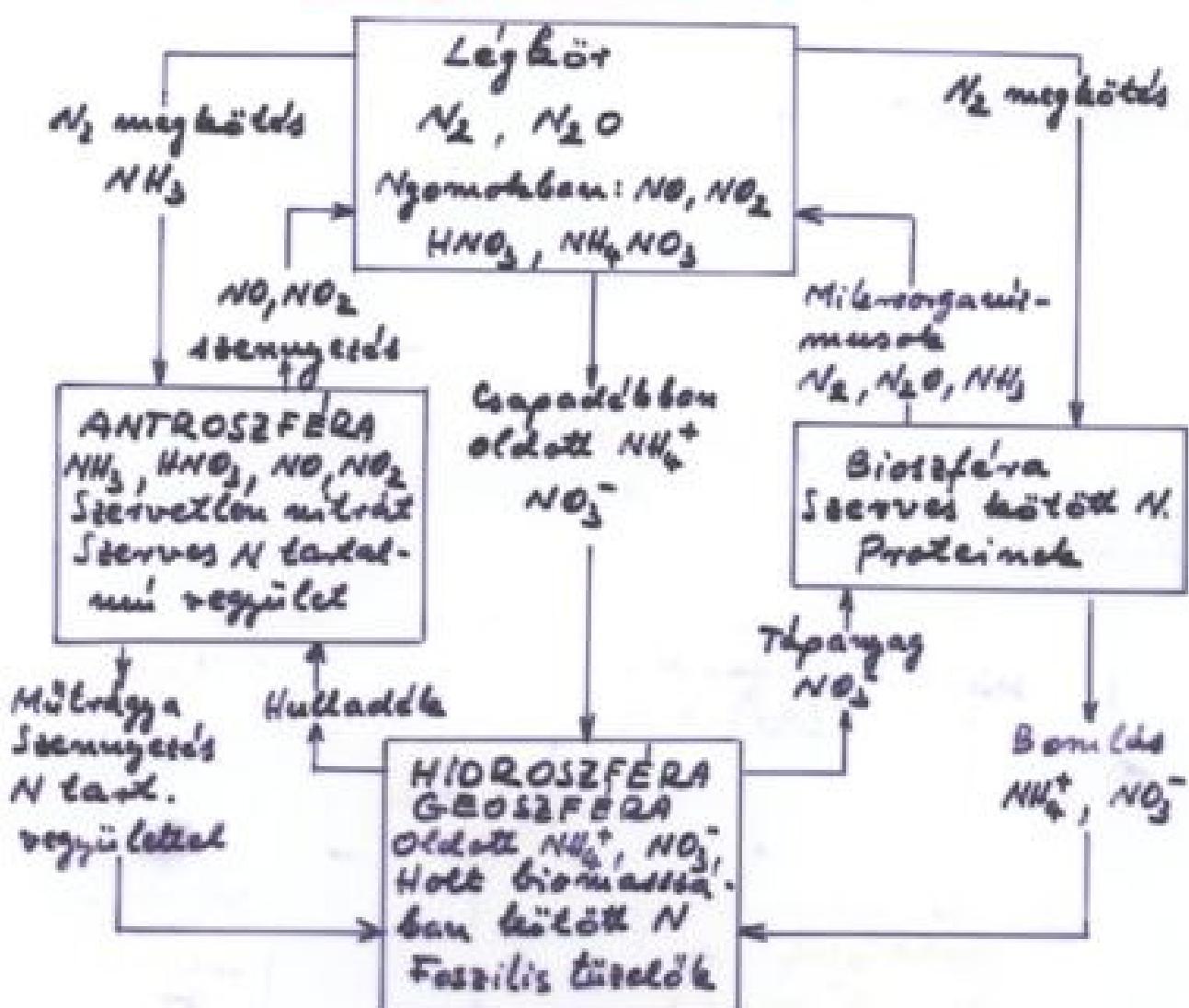

Az O₂ ciklusa.

- Légbőrön folyamatok
- Fotosintézis - bontás
- Szenetlen oxidació

Anaerob körfűlmechanizmusról:

A N₂ ciklusa.

Rhizobium bacterium

Vitam : Azotobacter & Clostridium fajok

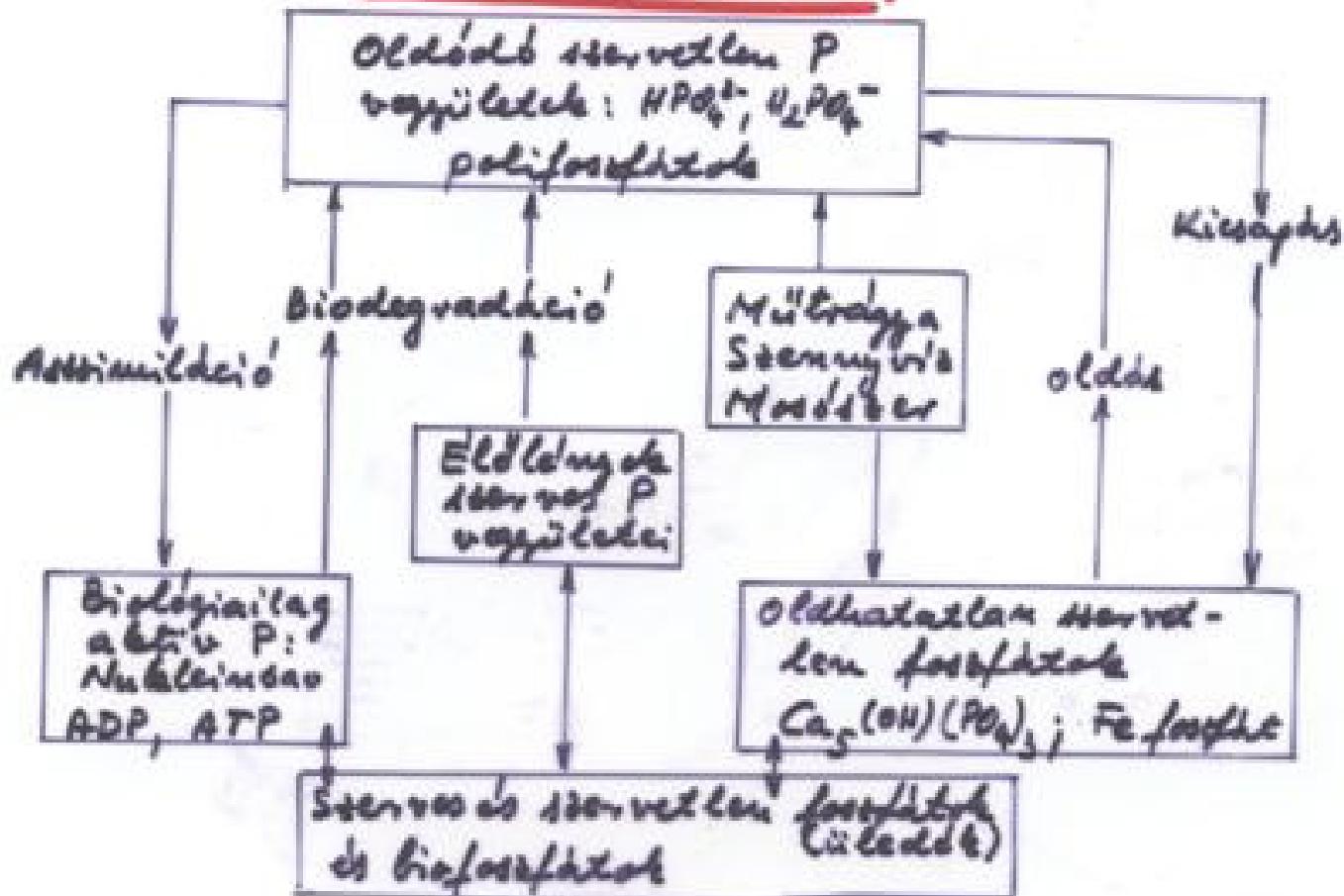
Első szervesanyag elhalás után nitritelőzetes :

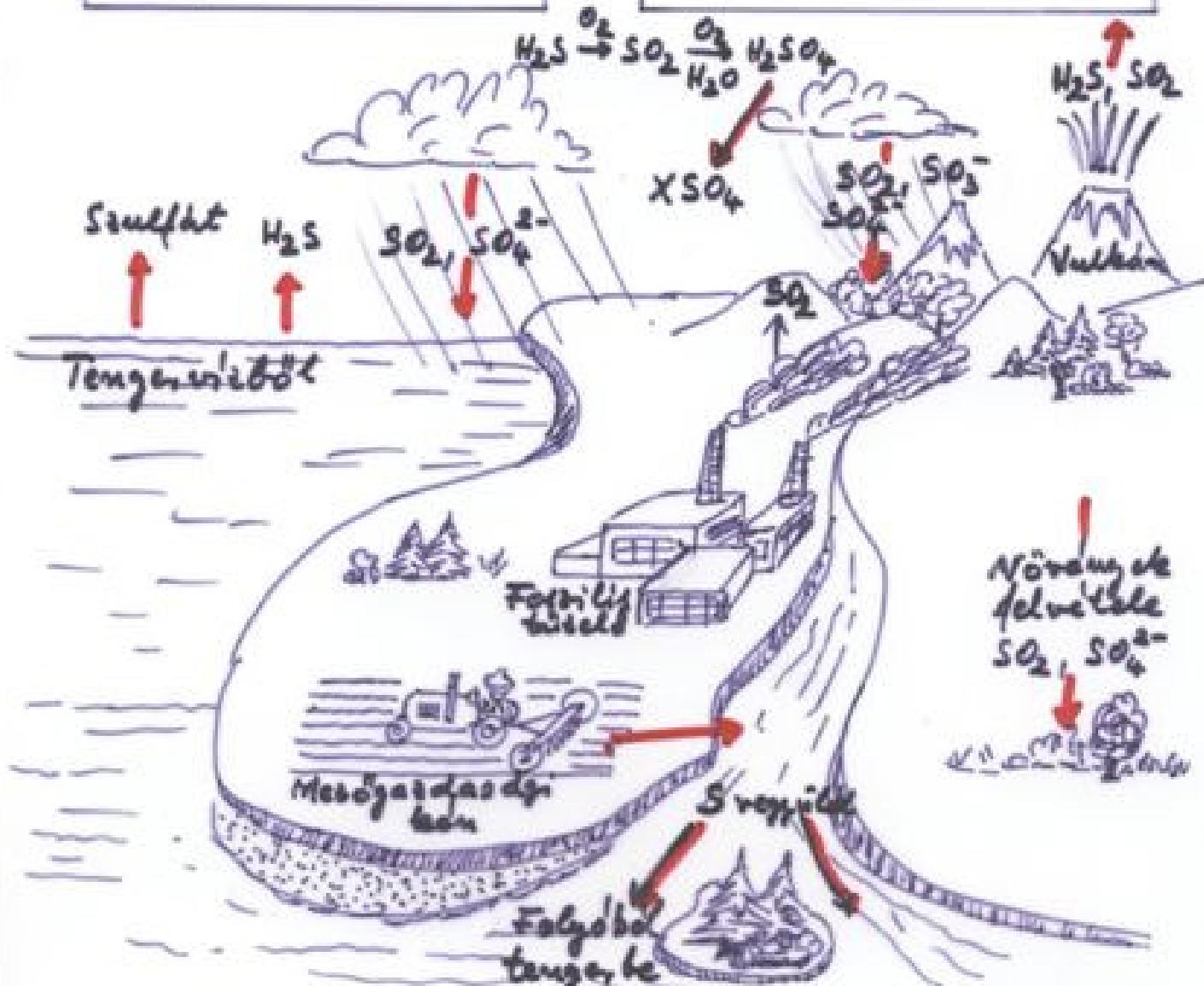
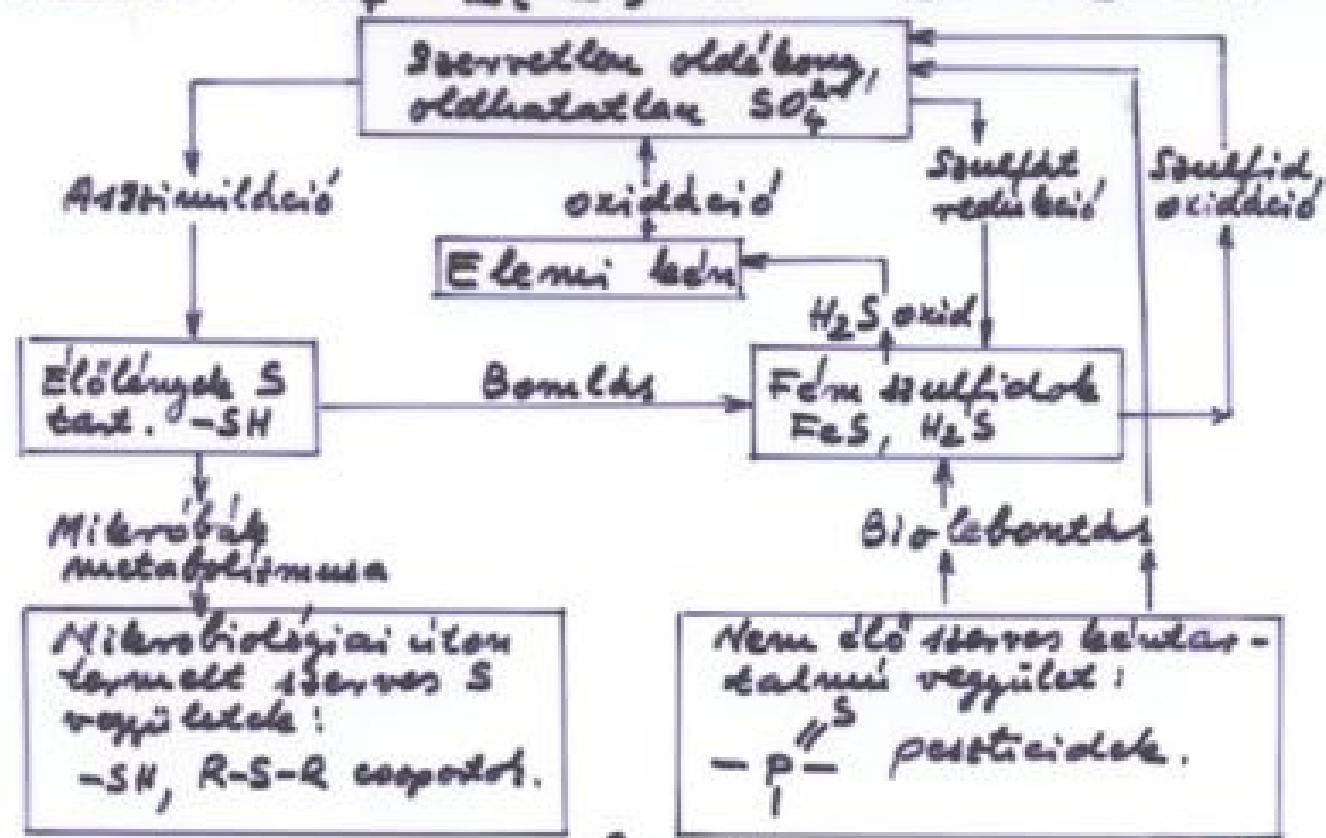
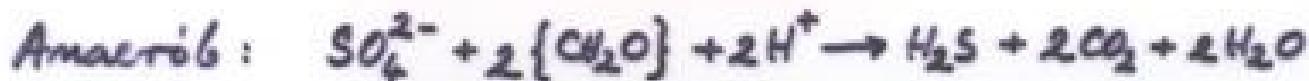
Anaerób baktériumok közzött denitifikálás

A P ciklus.

AS ciklus

(A) Az atmoszfére analítikája

- Szabad légtör (ionizáció)
- Bevonás levegője
- Helyi concentrációk.

Mérési mód :

- a. pillanatnyi
- b. átlag
- c. folyamatos

Az analitikai lépések :

- a. Próbakelzék ki, elölök
- b. Próbavétel
- c. Próbák elbontása (koncentráció)
- d. Analízis
- e. Eredmény összefüggés, elhalás.

Eredmények kifejezése:

t%.%; ppm; ppb; g·m⁻³; mg·m⁻³; µg·m⁻³; ng·m⁻³.

	t%.%	ppm	ppb	g·m ⁻³	mg·m ⁻³	µg·m ⁻³	ng·m ⁻³
t%.%	1	10 ⁴	10 ⁷	10 ³ .A.C	10 ² .A.C	10 ² .A.C	10 ² .A.C
ppm	10 ⁻⁴	1	10 ⁻³	10 ⁻¹ .A.C	10 ⁻² .A.C	10 ⁻² .A.C	10 ⁻² .A.C
ppb	10 ⁻⁷	10 ⁻³	1	10 ⁻⁴ .A.C	10 ⁻⁵ .A.C	10 ⁻⁵ .A.C	10 ⁻⁵ .A.C
g·m ⁻³	10 ³ /A.C	10/A.C	10 ⁻³ /A.C	1	10 ³	10 ⁶	10 ⁹
mg·m ⁻³	10 ⁶ /A.C	10 ² /A.C	10/A.C	10 ⁻³	1	10 ³	10 ⁶
µg·m ⁻³	10 ⁹ /A.C	10 ⁵ /A.C	10 ² /A.C	10 ⁻⁶	10 ⁻³	1	10 ³
ng·m ⁻³	10 ¹² /A.C	10 ⁸ /A.C	10 ⁵ /A.C	10 ⁻⁹	10 ⁻⁶	10 ⁻³	1

$$A = \frac{M \cdot P}{T}$$

M - molekulatömeg
kg. mol⁻¹

P - nyomás, Pa

T - hőmérséklet, °K

c - koncentráció

$$c = 1,203 \cdot 10^{-6} [K \cdot mol^{-1} \cdot m^3 \cdot Pa^{-1}]$$

Műszerek analítikai:

- kolonmetria vagy fotometria
- termatografia (gáz, folyadék)
- emissziós spektrometriai analízis
- atomborpeids
- tömegspektroszkópia
- polarografia, coulombmetria
- radioanalitika: módosított
- Röntgen fluoreszcenciás analízis.

EPA (Environmental Protection Agency) normái:

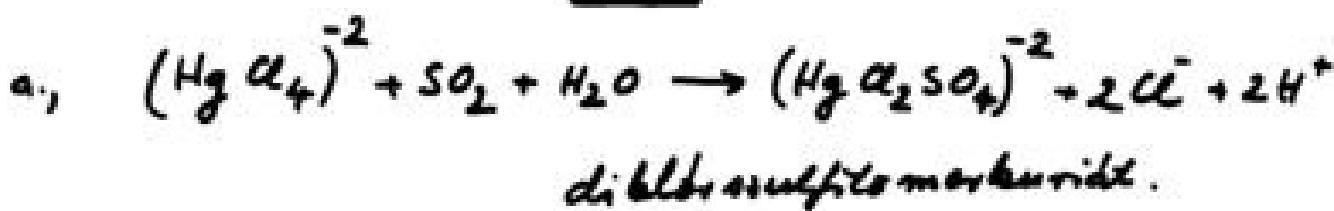
(1.) A meghajtott vizek alatti megyeszély nem körül

	Töléltartam	Körül
SO ₂	Ez a ködön 24 óra	80 µg. m ⁻³ 365 µg. m ⁻³
NO ₂	Ez a ködön	100 µg. m ⁻³
CO	8 óra	10 mg. m ⁻³
Szénhidrogén (CH ₄ nálkülfel)	3 óra	160 µg. m ⁻³
Per	Ez a ködön 24 óra	75 µg. m ⁻³ 260 µg. m ⁻³

* - Ez a teljes esetben egyszer leírható lesz.

- (2) Emberek által használt megengedett
(Aszbest, Be, Uj stb.)
- (3) Ipari és autósok által használt
szennyezők, gyakorlatilag minden, valamennyi,
papírgátló, vegyület, fűtőanyag .
(NO_x, SO_x, PM, savas kőszem - , eset-
ben megengedt stb.)
- (4) Termelési áldozatok (CO, NO_x, SO_x, fehérkék)
- (5) Szennyvíz áldozatok, levezetés körül
gázok kioldása kölcsönösen:
- (As, Cd, Cr, V, Mn, Li, Cu, Zn, Sc, F, Cl, HCl, H₂S,
P, poliklorált aromások, poliklorált nátron-,
pesti ciklikus, itölőpolt stb.)

Meghatározásának párjai:

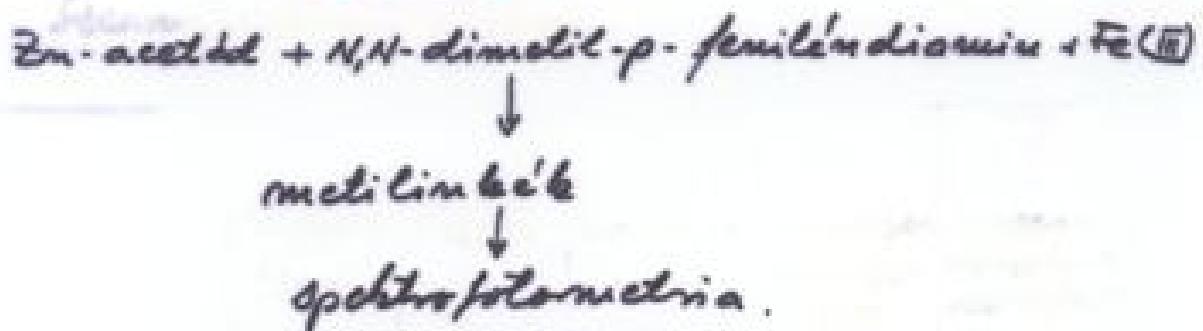
p-toranilin + Cl₂O val → lila színű vegyület.
Spectrofotometriában mérni lehet.

b. Fémhengeret PbO₂ parcellával 100 cm³ felületen
bevonat. 30 napos expozíció.

graniitidos röntgen.

3. 4

H₂SNO₂

A NO, NO₂, N₂O₄ glikozidnek NaOH oldatban
 cyclizáló → NaNO₂ → NaNO₃ keletkezik.
 Ezkel azoknak alkotják.
 Látonmetridőn mérhető.

NH₃

Nessler-reagenssel (Hg-jodid komplex)

ENS₂ → GEMS : SO₂, CO, CO₂, NO_x, SO₄²⁻, O₃
 fotokémiai oxidánsok
 szénhidrogének, ásványok.
 más mennyiségek.

Mérésük célja:

- Kutatás: szennyezőanyag elterjedése, hatásra
- Ellenzék, reaktorokban. Hosszú távon mérhető.
- Specifikus mérésök: repülőgépes felmérés, lét-kep, országos hálózat. Mérés: vizek, növények, erdőkben, belvárosban, polisziklás folyásokban.

B. Hidroszfera analítika.

Szennyezettségi fokok:

	Ia Nagyon tiszta	Ib Tiszta	II Szennye- ző	III Kemény- szennye- ző	IV Nagyon szennyeztet-
Oldott O_2 mg. l^{-1}	> 7	> 6	> 5	> 3	< 3
BO_{I_5} mg. l^{-1}	< 2	< 5	< 10	< 15	> 15
$\text{KDO}(\text{Mn})$ mg. l^{-1}	< 5	< 10	< 15	< 25	> 25
Oldott + egyszerűek mg. l^{-1}	< 300	< 500	< 800	< 1200	> 1200
Nem oldott vegyületek mg. l^{-1}	< 20	< 20	< 30	< 50	> 50
pH	> 6,5 < 8,5	6,5-8,5	6-8,5	5,5-9	> 9
T °C	< 22	< 23	< 24	< 26	> 26
Coli-bacterium index m. l^{-1}	< 10 ³	< 10 ⁴	< 10 ⁵	< 10 ⁶	> 10 ⁶

DDT szennyezettségek meghatározása

	ppm
Tengervíz	0,00005
Plankton	0,04
Planktonfogyasztó hal	0,2 - 0,9
Rágadósó hal	2,0 - 2,3
Törpehaliból Dijos	13,0
Kormondra	26,4
Antarktikus hó	~ 40
Hawaii vizekben	1 - 14

c. Talajanalisis.

- termeszetességek, összettségek
  - talajtakarás fajai
  - porosítsási
  - talajnevelési, pH
  - pufferlakás
  - humusztartalom
  - vissziantázási (szervetlen összefüggések)
(fémionok)
  - szennyezőanyagok
  - kárbontásiadáson
  - vízben oldódó sók.
-

PROBÁVÉTEL.

Felületek:

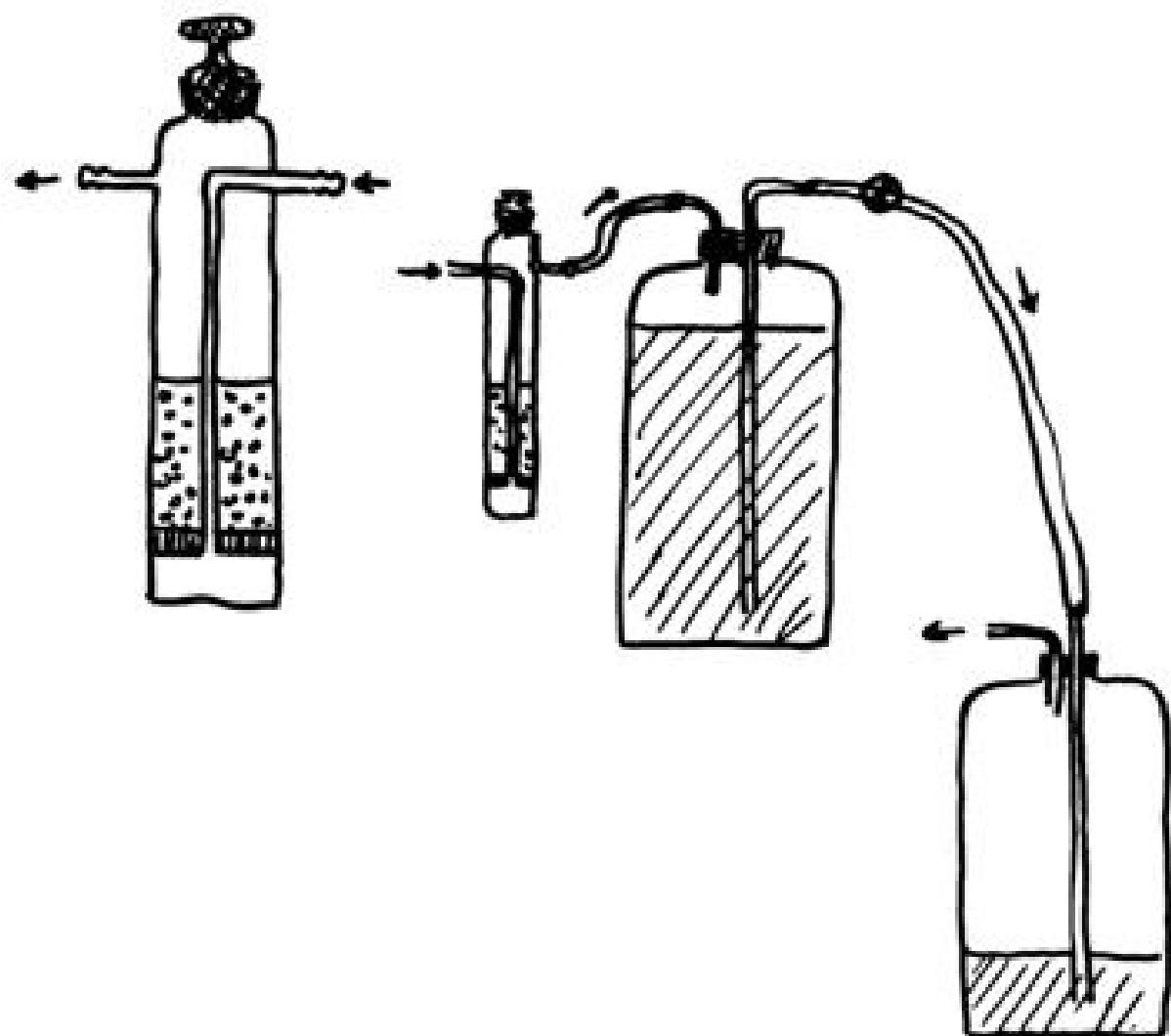
a, Representative legyen. Valós helyzetet tükrözze. Helyvállalás. Probámenyiségej.

b, Megfelelő próbabontási módszer:

- rendelkező probámenyiségek (t, törz)
- rövid időn belül. Ezután eddig el
- min. 90% abszorpció

c, Adatok vizsgálata: Hol, ideiglen, meteologikai könyökben, próbarész mennyisége, lehűtő hőhőmérséklete, szennyezőformák tárolására.

- címkeid., tárolsi felületek.

Folyamatos elektroanalitika módszerek

- elektromerés folyamatok
- ionizációs folyamatok

Potenciometria mérhetőszerek

$$E = E_0 + \frac{RT}{nF} \cdot \ln a$$

E_0 - a rendszer normálpotenciálja

R - gázellenség

T - hőmérséklet

n - elektromosdm. vállalás

F - Faraday ellenség (96487 coulomb)

$$a = f \cdot c$$

f - aktivitási ellenség

$$E = E_0 + \frac{0,059}{n} \cdot \lg c$$

Normal hidrogén elektrold:

$$\left\{ \begin{array}{l} 1 \text{ Mól/l HCl oldat} \\ \text{Pt - elektrold} \\ 0,1 \text{ MPa H}_2 \text{ gáz} \end{array} \right.$$

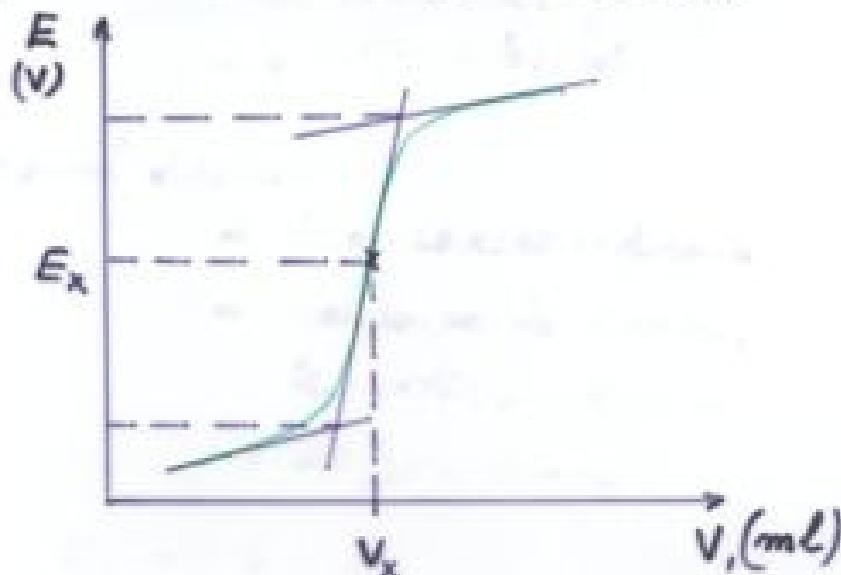
Fémek elektrodatomációjai (V)

$K^+ + e^- = K$	-2,92	$Cd^{2+} + 2e^- = Cd$	-0,40
$Ba^{2+} + 2e^- = Ba$	-2,91	$Ni^{2+} + 2e^- = Ni$	-0,23
$Ca^{2+} + 2e^- = Ca$	-2,84	$Pb^{2+} + 2e^- = Pb$	-0,13
$Na^+ + e^- = Na$	-2,71	$2H^+ + 2e^- = H_2$	0,0
$Mg^{2+} + 2e^- = Mg$	-2,38	$Bi^{3+} + 3e^- = Bi$	+0,23
$Al^{3+} + 3e^- = Al$	-1,66	$Cu^{2+} + 2e^- = Cu$	+0,34
$Zn^{2+} + 2e^- = Zn$	-0,76	$Hg_2^{2+} + 2e^- = Hg$	+0,80
$Cr^{3+} + 3e^- = Cr$	-0,71	$Hg^{2+} + 2e^- = Hg$	+0,85

Referencia elektrold:

- Direkt potenciometria.
- Potenciometriás titrálás.

Mérőelektrók:

- üregelektrók (üregműködés)
- LaF₃ működés
- titániumoxoni-matrิกsa alapján AgX
- PVC-be ágyazott Co(SCN)₄⁻ komplex.

Vollametria: POLAROGRAFIA.

Csapogó Hg-katódos cella (Reduktív)

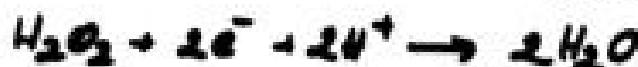
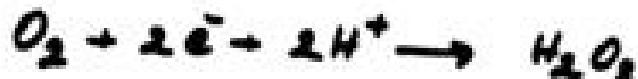
Előnyei: - a H⁺ magas töltésvillága: -2,5V
- nagyjukú elektrodafelület

A cellák átfolyó drámárosságát elhárítja -
juk az oxigénlemez részének feszültségét
szégy függvényében. (I-V görbe).

Anód: - az oxigén előtt felgyűlik Hg
- elektrolit közötti lemez oldalai
Pt elektrodák.
- grafit elektrodák.

Zavaros drámák:

- kondenzátor drám.
- adatorpáros drám.
- kinálékus drám.
- oxigén drám.

Ikkovics - gyakorlat:

$$i_{d,t} = K \cdot n \cdot D \cdot m \cdot t \cdot c^{\frac{1}{2}}$$

n - elektronos erre vonatkozó

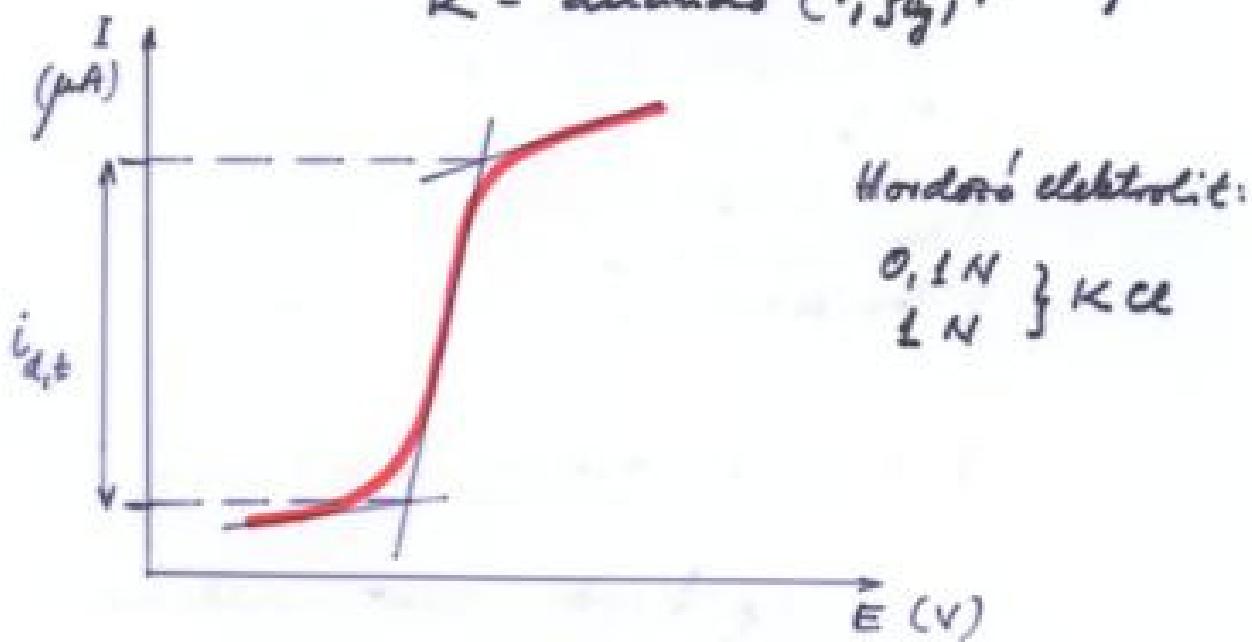
D - diffúziós állandó

t - idő

m - Hg folyadék sebessége

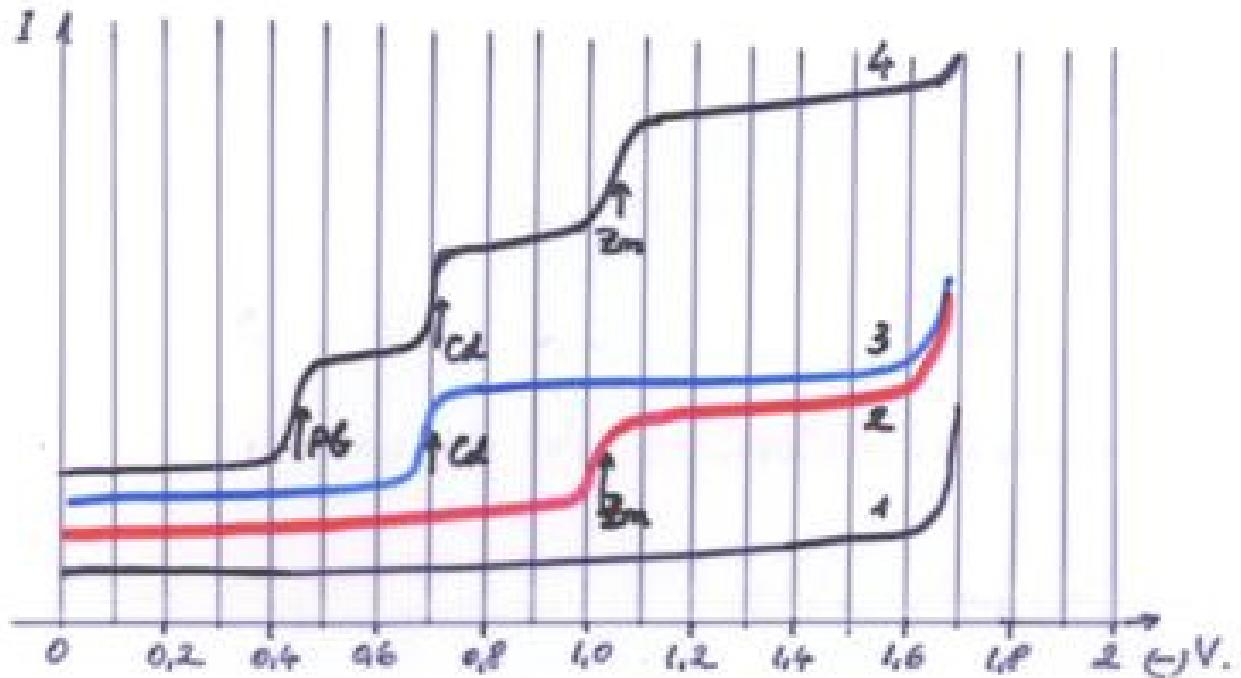
c - koncentráció

K - állandó (T, p_g, F)

	V
Al^{3+}	- 1,70
Br^-	+ 0,12
Cd^{2+}	- 0,60
Cr^{3+}	- 0,34
Cu^{2+}	- 0,41
Fe^{2+}	- 1,30
Mn^{2+}	- 1,364
Pb^{2+}	- 0,40
Zn^{2+}	- 0,995

Lekötői feszültségek

1 - 1N KCl

2 - 1N KCl + 0,001N Zn^{2+}

3 - 1N KCl + 0,001N Cd^{2+}

4 - 1N KCl + 0,001N Pb^{2+}
 $\quad \quad \quad - 0,001N Cd^{2+}$
 $\quad \quad \quad + 0,001N Zn^{2+}$

Spektrofotometria. (UV, VIS)

Lambert - Beer törvény:

$$A = \lg \frac{I_0}{I} = \varepsilon \cdot l \cdot c$$

A - absorbancia

I_0, I - izzó foly, Lámpaműtőtt foly
intensitása

ε - molaris absorbancia

l - reagensmagasság

c - koncentráció

$$\epsilon' = \frac{\epsilon \cdot n}{(n^2 + 2)^2}$$

n - Léndszertartás

$$A = 0,3 \div 0,6$$

- Absorpciós és emissziós módnak.
- Eggyelnyújtás és kettőnyelnyújtás (diferenciális mérések módjával).
- A nem fényműködő (vízszel) fémion oldalat kromatogrammájának:

(komplex vagy egyszerű minőségű reagítorok használata)

Ni^{2+} : dimetil-glicoximmal $\rightarrow$ malmaranum komplex.

(oldással extrahálva)

Fe^{2+} : o-fenantrolinmal $\rightarrow$ vörös körök.

A termosztatometriás meghatározás
Atomabsorpció meghatározás:

- emissziós (lágyfotonmetria)
- absorpció

Acetilen, H_2 , CH_4 : O_2 , N_2O , lárgó

Lángfotometria

Akkális fénnyel meghatározva - .

Emissziós meghatározás .

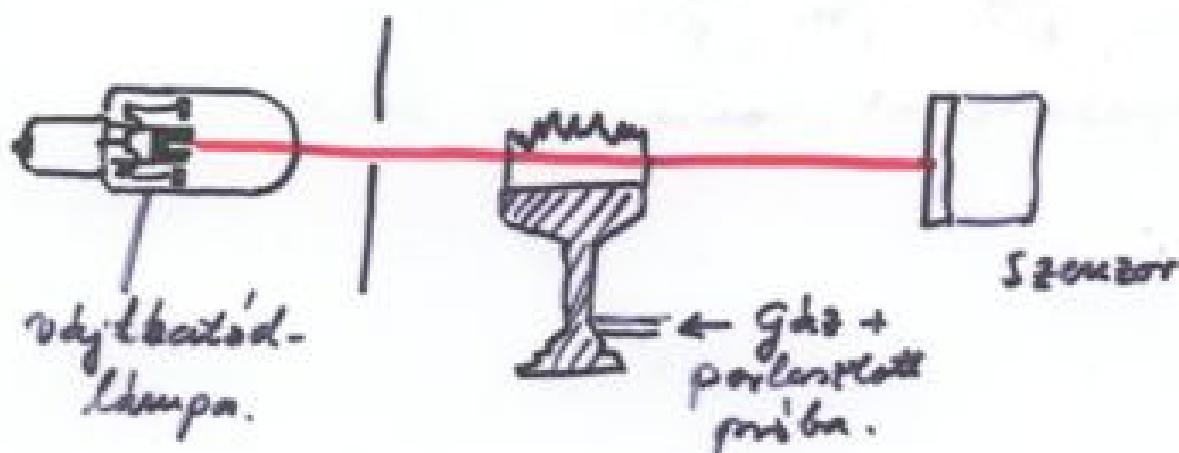
Atom emissziós spektroszkópia .

Atomabsorpciói spektroszkópia .

• Lánggal történő gyűjtés

$2400 - 3000^{\circ}\text{K}$

Nincs gyűjtőkész.

Kationok IR és VIS spektroszkó-

- piros meghatározása .

$$A + T = 1$$

IR spektroszkópia : vegyületek + szilikádok ,
fennsík IR abszorpciójával mérhető

Si - O - Mg : 930 - 1020 cm^{-1}
 940 - 960 cm^{-1}

Si - O - Al^{IV} : 830 - 1000 cm^{-1}

Si - O - Al^{VI} : 980 - 1050 cm^{-1}

Ca CO₃ (Kalkit) : 700 - 720 cm^{-1}
 810 - 830 cm^{-1}

Mg CO₃ : 740 - 760 cm^{-1}

VIS - anionite (többatomos) absorbtions.

MnO₄⁻, CrO₄²⁻, SO₄²⁻, NO₃⁻

Szervesett hulladékossis kartonai nyom. sz.